

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ КОНСАЛТИНГУ І МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітній ступінь)

на тему: «Забезпечення економічної безпеки регіону в аспекті регулювання митної діяльності»

Виконав (ла): студент (ка) 2 року навчання
групи 8.01. 073.070.18.1,
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійної програми «Управління
фінансово-економічною безпекою»

Потєєв Б.О.

(Прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., професор Петряєва З.Ф.

(ступінь) (звання) (Прізвище ініціали)

Рецензент: директор ПП «КМТ» Міщенко В.І.

(Прізвище та ініціали)

Харків – 2019

РЕФЕРАТ

Магістерська дипломна робота містить: 76 сторінок, 13 рисунків, 15 таблиць, 71 джерел.

Мета дослідження: є розробка методичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки в аспекті регулювання митної діяльності ТОВ «М-Термінал».

Об'єктом дослідження: є процес забезпечення економічною безпеки регіону. Предметом дослідження: є методичні підходи та заходи, щодо регулювання митної діяльності в умовах забезпечення економічної безпеки регіону.

В процесі досягнення мети було поставлено наступні завдання: розкрити роль митної діяльності в забезпеченні економічної безпеки регіону, визначити методи та форми митного контролю, відобразити сучасні проблеми забезпечення економічної безпеки регіону з точки зору функціонування зон митного контролю, проаналізувати діяльність ТОВ «М-Термінал» та його внесок в забезпечення економічної безпеки регіону, описати адміністративно-правові підходи щодо митного контролю в ТОВ «М-Термінал», оцінити заходи адміністративного примусу, які можуть бути застосовані на території зони митного контролю в процесі забезпечення економічної безпеки регіону, запропонувати застосування методичних аспектів оцінки стану економічної безпеки регіону в митній діяльності ТОВ «М-Термінал» з використанням іноземного досвіду, надати рекомендації щодо функціонування та експлуатації митного складу ТОВ «М-Термінал» для забезпечення економічної безпеки регіону, інтегрувати рекомендації щодо забезпечення економічної безпеки регіону в аспекті митної діяльності ТОВ «М-Термінал».

Ключові слова: економічна безпека регіону, митний контроль, постійно діюча зона митного контролю, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

РЕФЕРАТ

Магистерская дипломная работа содержит: 76 страниц, 13 рисунков, 15 таблиц, 71 источник.

Цель исследования: является разработка методических рекомендаций по обеспечению экономической безопасности в аспекте регулирования таможенной деятельности ООО «М-Терминал».

Объектом исследования: является процесс обеспечения экономической безопасности региона. Предметом исследования: являются методические подходы и мероприятия по регулированию таможенной деятельности в условиях обеспечения экономической безопасности региона.

В процессе достижения цели были поставлены следующие задачи: раскрыть роль таможенной деятельности в обеспечении экономической безопасности региона, определить методы и формы таможенного контроля, отразить современные проблемы обеспечения экономической безопасности региона с точки зрения функционирования зон таможенного контроля, проанализировать деятельность ООО «М-Терминал» и его вклад в обеспечение экономической безопасности региона, описать административно-правовые подходы относительно таможенного контроля в ООО «М-Терминал», оценить меры административного принуждения, которые могут быть применены на территории зоны таможенного контроля в процессе обеспечения экономической безопасности региона, предложить применение методических аспектов оценки состояния экономической безопасности региона в таможенной деятельности ООО «М-Терминал» с использованием зарубежного опыта, дать рекомендации по функционированию и эксплуатации таможенного склада ООО «М-Терминал» для обеспечения экономической безопасности региона, интегрировать рекомендации по обеспечению экономической безопасности региона в аспекте таможенной деятельности ООО «М-Терминал».

Ключевые слова: экономическая безопасность региона, таможенный контроль, постоянно действующая зона таможенного контроля, субъекты внешнеэкономической деятельности.

ABSTRACT

Master's thesis contains: 76 pages, 13 drawings, 15 tables, 71 sources.

The purpose of the study is to develop methodological recommendations for ensuring economic security in the aspect of customs regulation of M-Terminal LLC.

Object of study: is the process of ensuring the economic security of the region.
Subject of research: there are methodological approaches and measures to regulate customs activities in the conditions of ensuring the economic security of the region.

In the process of achieving the goal, the following tasks were set: to reveal the role of customs activity in ensuring the economic security of the region, to identify methods and forms of customs control, to reflect the current problems of ensuring the economic security of the region in terms of the functioning of customs control zones, to analyze the activities of M-Terminal LLC and his contribution to the economic security of the region, describe the administrative-legal approaches to customs control at M-Terminal LLC, evaluate the administrative enforcement measures that may to be applied in the territory of the customs control zone in the process of ensuring the economic security of the region, to offer the application of methodological aspects of assessing the state of economic security of the region in the customs activity of LLC "M-Terminal" using foreign experience, to provide recommendations on the functioning and operation of the customs warehouse of LLC "M-Terminal" »To ensure the economic security of the region, integrate recommendations on ensuring the economic security of the region in the aspect of customs activity of M-Terminal LLC.

Keywords: economic security of the region, customs control, permanent zone of customs control, subjects of foreign economic activity.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	10
1.1. Роль митної діяльності в забезпеченні економічної безпеки регіону	10
1.2. Методи і форми митного контролю	14
1.3. Сучасні проблеми забезпечення економічної безпеки регіону з точки зору функціонування зон митного контролю	20
Висновки за розділом 1	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М-ТЕРМІНАЛ»	26
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «М-Термінал» та його внесок в забезпечення економічної безпеки регіону	26
2.2. Аналіз адміністративно-правових підходів щодо митного контролю в ТОВ «М-Термінал»	31
2.3. Оцінка заходів адміністративного примусу на території зони митного контролю ТОВ «М-Термінал» в процесі забезпечення економічної безпеки регіону	36
Висновки за розділом 2	44
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В АСПЕКТІ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М-ТЕРМІНАЛ»	45
3.1. Методичні аспекти оцінки стану економічної безпеки регіону в митній діяльності ТОВ «М-Термінал» з використанням іноземного досвіду	45
3.2. Розробка рекомендацій щодо функціонування та експлуатації митного складу ТОВ «М-Термінал» для забезпечення економічної безпеки регіону	52
3.3. Обґрунтування рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки регіону в аспекті митної діяльності ТОВ «М-Термінал»	59
Висновки за розділом 3	66
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70

ВСТУП

Питання дослідження регіональних аспектів забезпечення економічної безпеки в митній діяльності і формування механізмів підвищення ефективності управління нею є одним із пріоритетних завдань сучасних трансформаційних процесів. Динамічність бізнес-середовища, нестабільність функціонування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в існуючих ринкових умовах, складність внутрішніх процесів в митній діяльності зумовлюють актуальність проблеми, пов'язаної із забезпеченням економічної безпеки регіону в аспекті регулювання митної діяльності.

Разом з тим, регіональні аспекти забезпечення економічної безпеки в митній діяльності, їх теоретичне та практичне значення, потребують конкретизації, визначення сучасних проблем та розробки рекомендацій щодо їх подолання, що і обумовлює актуальність теми магістерської дипломної роботи, виборі цілі та завдань дослідження.

В Україні питання економічної безпеки регіону в аспекті регулювання митної діяльності було предметом дослідження: Т. Г. Васильців, В. В. Даценко, А. І. Калініченко, М. І. Камлик, Н. О. Коваль, О. В. Комаров, І. М. Коросташова, М. М. Левко, А. В. Мазур, П. В. Пашко та інші.

Метою дослідження є розробка методичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки в аспекті регулювання митної діяльності ТОВ «М-Термінал». В процесі досягнення мети було поставлено наступні завдання: розкрити роль митної діяльності в забезпеченні економічної безпеки регіону, визначити методи та форми митного контролю, відобразити сучасні проблеми забезпечення економічної безпеки регіону з точки зору функціонування зон митного контролю, проаналізувати діяльність ТОВ «М-Термінал» та його внесок в забезпечення економічної безпеки регіону, описати адміністративно-правові підходи щодо митного контролю в ТОВ «М-Термінал», оцінити заходи адміністративного примусу, які можуть

бути застосовані на території зони митного контролю в процесі забезпечення економічної безпеки регіону, запропонувати застосування методичних аспектів оцінки стану економічної безпеки регіону в митній діяльності ТОВ «М-Термінал» з використанням іноземного досвіду, надати рекомендації щодо функціонування та експлуатації митного складу ТОВ «М-Термінал» для забезпечення економічної безпеки регіону, інтегрувати рекомендації щодо забезпечення економічної безпеки регіону в аспекті митної діяльності ТОВ «М-Термінал».

Об'єктом дослідження є процес забезпечення економічною безпеки регіону. Предмет дослідження є методичні підходи та заходи, щодо регулювання митної діяльності в умовах забезпечення економічної безпеки регіону.

В основу виконання дипломної роботи покладено системний підхід у межах якого використано наступні методи наукового дослідження: метод наукової абстракції та логічного узагальнення – для розкриття теоретичних основ економічної безпеки регіону та регулювання митної діяльності, метод системних та комплексних підходів – для розкриття стану економічної безпеки регіону та діяльності ТОВ «М-ТЕРМІНАЛ», метод табличного та графічного зображення даних та метод статистичного аналізу.

Інформаційну основу роботи становить Митний кодекс України, міжнародні угоди з митних питань, нормативно-правові акти органів виконавчої влади, праці вчених, інформаційні ресурси мережі «Internet».

Базою для виконання магістерської дипломної роботи стало Товариство з обмеженою відповідальністю «М-Термінал» приватної форми власності, яке є одним із суб'єктів митно-брокерської діяльності та утримувачем постійної зони митного контролю на території Кіровоградської області.

Практичне значення результатів дослідження – отримані розробки можуть бути використані суб'єктами господарювання митно-брокерській діяльності, (утримувачами) зон митного контролю та/або митних складів, митними постами по всій території України, органами доходів і зборів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Роль митної діяльності в забезпеченні економічної безпеки регіону

Економічна безпека регіону – це здатність регіональної економіки функціонувати в режимі розширеного відтворення, тобто стійкого економічного зростання, максимально забезпечувати прийнятні умови життя та розвитку особистості для більшості населення. Також до поняття економічна безпека можна віднести спроможність економіки протистояти дестабілізуючій дії внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних чинників, а також не створювати загрози для інших елементів регіону та зовнішнього середовища. Також економічну безпеку можна розглядати, як діапазон рівнів економічних і соціальних показників, у межах яких регіон протягом довготривалого періоду стійко розвивається [8, 15, 16].

На сьогодні поняття митна діяльність в теорії митного права України практичного застосування немає, натомість законодавець використовує термін «Державна митна справа», який за принципами та ознаками прирівнюється до митної діяльності і полягає у взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, з митними органами України, в процесі реалізації їх дій, (рис. 1.1.).

Вичерпний перелік принципів на підставі яких здійснюється державна митна справа наведений у статті 8 Митного кодексу України, до яких законодавець відносить (рис. 1.2.). Реалізацію митної політики по всій території України, відповідно до п. 34¹) статті 4 митного кодексу України, покладено на органи доходів і зборів. Відповідно до зазначеного вище пункту, – «органи доходів і зборів – це центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митниці та митні пости» [19, 22, 44].

Рис. 1.1. Структура реалізації державної митної справи

Рис. 1.2. Принципи здійснення державної митної справи

Із зазначеного вище поняття можна констатувати, що на території Кіровоградської області митну політику реалізують органи Кіровоградської митниці ДФС та два митні пости: «Кіровоград-Центральний» та «Олександрія».

Їх внесок в забезпечення економічної безпеки регіону доцільно показати та розглянути у вигляді статистичних даних.

Динаміку географічної структури зовнішньої торгівлі товарами в період з 2016 по 2018 рр. в ремах «Експорт» та «Імпорт», можна побачити в таблицях 1.1, 1.2.

Таблиця 1.1

Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами в режимі «Експорт» в період з 2016 по 2018 рр. із зазначенням обсягів, щодо країн світу

Рік	Експорт, у млн. грн.							
	Усього млн. дол. США	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни (ЄС)	Азія	Африка	Америк а
2016	427,4	71,2	356,2	118,9	117,0	175,8	51,6	9,9
2017	415,6	80,4	335,2	95,2	95,3	177,9	43,0	19,2
2018	521,8	99,4	422,2	116,8	116,6	238,6	48,2	18,5

З даних таблиці 1.1 можна констатувати позитивну динаміку розвитку регіону в сфері торгівлі в режимі «Експорт». Адже за 2018 р. суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності було поставлено товарів до країн світу на суму 521, 8 млн. дол. США, що на 106,2 млн. дол. США більше ніж за 2017 р. та на 94,4 млн. дол. США більше ніж за 2016 р. На 31.07.2019 р. загальна сума становить приблизно: 375,3 млн. дол. США, що на 30,3 % більше ніж за той самий період 2018 р. та на 47, 9 % ніж за той самий період 2017 р.

Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами в режимі «Імпорт» в період з 2016 по 2018 рр. із зазначенням обсягів, щодо країн світу

Рік	Імпорт, у млн. грн.							
	Усього млн. дол. США	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни (ЄС)	Азія	Африка	Америк а
2016	184,0	19,4	164,6	76,0	75,3	51,3	1,7	35,6
2017	236,1	30,4	205,7	110,5	107,5	58,4	0,3	36,5
2018	263,1	65,9	197,2	96,2	93,3	70,4	0,0	30,6

З аналізу даних таблиці 1.2 можна побачити ріст розвитку регіону в сфері торгівлі в режимі «Імпорт». Адже за 2018 р. суб'єктами господарювання було придбано товарів на 263,1 млн. дол. США, що на 27 млн. дол. США більше ніж за 2017 р. та на 79,1 млн. дол. США більше ніж за 2016 р.

На 31.07.2019 р. загальна сума придбаних товарів становить приблизно: 148,1 млн. дол. США, що на 1 % більше ніж за той самий період 2018 р. та на 2,8 % ніж за той самий період 2017 р.

З аналізу даних таблиць 1.1 та 1.2 видно, що суб'єкти господарювання Кіровоградщини все більше звертають увагу на міжнародний ринок товарів, як в режимі «Експорт», так і в режимі «Імпорт». Перш за все це зумовлено тим, що все більше підприємств вкладають свої власні кошти у розвиток та впровадження передових новітніх технологій у виробництво, а також використовують міжнародні стандарти якості ISO, які визнані у світі. В результаті низької ціни на сировину та дешеву робочу сили, виробники української продукції мають можливість скласти конкуренцію європейським виробникам товарів. Підписання Україною асоціації з Європейським Союзом також позитивно вплинуло на українських виробників. В результаті чого для

них відкрилися нові ринки збуту, зменшилися митні тарифи та були залучені додаткові інвестиції в економіку країни.

1.2. Методи і форми митного контролю

Митний контроль є одним із найважливіших інститутів митного права. Він охоплює широке коло правових, організаційних та методичних питань. Процес забезпечення покладено на методи і форми митного контролю.

Методи митного контролю – це набір способів і прийомів, що застосовуються посадовими особами органів доходів і зборів під час здійснення митного контролю [3, 4, 43, с.18]. Залежно від періоду і форми здійснення методи митного контролю поділяються на (рис. 1.3.).

Форми митного контролю та й сам митний контроль не можна розглядати ізольовано. Поняття форми митного контролю в чинному законодавстві не визначено. Автори нечисленних спроб дати йому наукове формулювання відштовхувались від загального філософського розуміння форми, зазначаючи, що форми митного контролю за своєю сутністю – це «зовнішній вираз діяльності службових осіб митниці» [11, 32, с.4]. Інші стверджують, що форма – це «тип, будова, спосіб організації чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом» [1, с. 154, 35, 61, с. 1328].

Враховуючи вище викладене, та систематизувавши дані можна дійти до висновку, що форма митного контролю – це зовнішній вираз за допомогою якого, посадовими особами митних органів України реалізується митний контроль.

Форми і методи митного контролю при їх практичному застосуванні тісно взаємопов'язані між собою. Об'єднує їх фактор місця, адже використання тієї чи іншої форми, чи методу митного контролю за загальним правилом неможливе поза зоною митного контролю.

Рис. 1.3. Класифікація методів митного контролю

Вичерпний перелік форм митного контролю наведений в статті 336 Митного кодексу України, до них законодавець відносить [43]:

1) перевірку документів та відомостей, які надаються органам доходів і зборів під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України [43];

Особливістю даної форми є те, що вона:

- а) здійснюється під час переміщення через митний кордон України;
- б) здійснюється візуально;

- в) шляхом проведення формально-логічного контролю;
- г) шляхом проведення контролю співставлення;
- г) контролю із застосуванням системи управління ризиками.

2) наступним видом форми митного контролю є митний огляд, таблиця 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація та особливості митного огляду

№	Класифікація	Особливості
1	Огляд та переогляд товарів та транспортних засобів комерційного призначення	1) здійснюється шляхом: а) візуального огляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення; б) розкриття пакувальних місць, обстеження транспортного засобу комерційного призначення. 2) мета огляду, переогляду: а) ідентифікації товарів у цілях митного контролю та митного оформлення; б) перевірки наявності інформації про порушення законодавства України з питань державної митної справи; в) перевірки дотримання законодавства України з питань державної митної справи; г) перевірки дотримання законодавства України з питань захисту прав інтелектуальної власності. 3) наявний вичерпний перелік підстав; 4) за результатами огляду складається акт, який обов'язково засвідчується відбитком особистої номерної печатки посадової особи, один примірник акту видається особі, щодо проводився огляд.
2	Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу	1) підставою є наявність товарів, які: а) підлягають обліку та заходам офіційного контролю; б) за які передбачено сплату митних платежів; в) переміщення яких заборонено або обмежено. 2) обов'язкова присутність власника ручної поклажі або багажу; 3) в особливих випадках огляд може здійснюватися без присутності власника багажу або ручної поклажі, а саме: а) якщо товар містить товари, які є небезпечними для життя і здоров'я людей, тварин та рослин, а також довкілля; б) не з'явлення протягом одного місяця з дня надходження до митниці призначення несупроводжуваного багажу; в) наявність порушення зобов'язань про їх транзит.

№	Класифікація	Особливості
3	Особистий огляд громадян	1) виняткова форма митного контролю, обов'язкова наявність письмового рішення керівника органів доходів і зборів; 2) підстава приховування громадянами предметів контрабанди чи товарів, які є безпосередніми предметами порушення митних правил або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через територію України; 3) обов'язково: а) перед початком огляду ознайомити особу із рішенням; б) огляду проводиться в ізольованому приміщенні; в) наявність не менше двох понятих тієї самої статі; г) обмеження тіла проводиться виключно медичними працівниками; г) результати – складання протоколу, підпис всіх учасників.

1) облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України[43];

Особливості:

а) здійснюються органами доходів і зборів;

б) переміщення здійснюється на підставі митної декларації та реєстраційних документів на транспортний засіб;

в) здійснення обліку переміщених товарів та транспортних засобів за допомогою відповідних приладів обліку.

2) усне опитування громадян та посадових осіб підприємств. Для забезпечення митного контролю посадовими особами органу доходів і зборів може проводитися усне опитування громадян та посадових осіб підприємств. Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств під час здійснення митного контролю - це отримання посадовою особою органу доходів і зборів інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією [43];

3) наступною формою є огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено на органи доходів і зборів [43];

Особливості:

а) огляд здійснюється з чітко встановленою метою, посадовою особою органів доходів і зборів;

б) огляд проводиться після пред'явлення відповідного рішення, та службового посвідчення;

в) огляд не може здійснюватися більше 1-єї доби;

г) за результатами складається акт.

4) перевірка обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем [43];

Дана перевірка здійснюється відносно (рис. 1.4.).

5) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів [43];

Документальні перевірки поділяються на:

а) виїзні;

б) невиїзні.

Особливістю ознакою, зазначених перевірок є те, що виїзні проводяться відповідно до плану-графіку, але не рідше одного разу на 12 місяців, та як правило на території підприємства, в той час, як не виїзні проводяться тільки за наявності чітко встановлених причин їх проведення і здійснюються на території органів доходів і зборів. Наступною відмінністю є те, що виїзні перевірки проводяться протягом 30 робочих днів, із можливістю продовження ще на 15, в той час коли максимальний термін проведення не виїзних перевірок становить

тільки 30 робочих днів. Ще однією важливою відмінністю є те, що під час виїзних перевірок перевіряється як правило вся бухгалтерська документація, а під час не виїзних посадові особи органів доходів і зборів не можуть виходити за межі предмету перевірки.

б) і останньою формою, яка застосовується під час здійснення митного контролю є форма «направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих органу доходів і зборів» [43]. Під час здійснення даної форми митного контролю органи доходів і зборів направляють запит про автентичність документа, який адресується безпосередньо державним органам, установам, організаціям або уповноваженим органам іноземних держав та подається у письмовій або електронній формі [30, с.56, 68].

Перевірка автентичності документа здійснюється в разі:

- а) підтвердження видачі цього документа відповідним органом;
- б) відповідності даних, зазначених у документі, наданому органу доходів і зборів даним документа, який зберігається у справах уповноваженого органу, що видав такий документ;
- в) потреби проведення експертизи щодо справжності бланка документа, відбитка печатки та підпису відповідної посадової особи [30, с.56, 49].

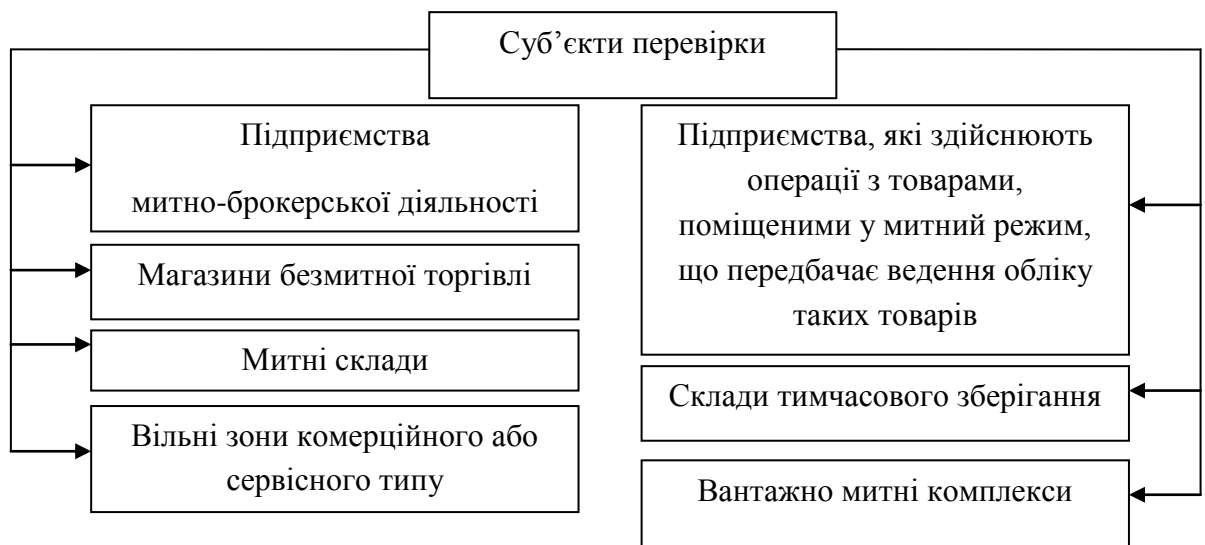

Рис. 1.4. Суб'єкти перевірки обліку товарів

Власне кажучи, для форм митного контролю, що здійснюються на території зони митного контролю, правовий режим відповідної зони є засобом забезпечення виконання контрольних заходів. В той же час, усі форми митного контролю знаходяться у двосторонньому зв'язку з правовим режимом зон митного контролю: з одного боку – режим зони митного контролю допомагає виконанню контрольних заходів, з іншого – контрольні заходи можуть застосовуватися для забезпечення дотримання правил режиму зон митного контролю.

1.3. Сучасні проблеми забезпечення економічної безпеки регіону з точки зору функціонування зон митного контролю

На сьогодні діяльність органів Державної Фіскальної Служби, як центрального органу виконавчої влади, який об'єднує підрозділи з митної справи та податкові органи є найбільш закритою та непрозорою.

Статистичні показники діяльності служби не завжди публікуються, є неповними, однобокими та демонструють лише видимий позитив в діяльності служби, ретельно приховуючи негативні моменти. Зокрема, відсутня інформація щодо:

1) стану запровадження системи електронного адміністрування ПДВ (кількість звернень платників до ДФС України щодо технічних проблем, кількість та оцінка невідповідностей, результати тестування системи, розрахунки впливу системи електронного адміністрування ПДВ на виконання бюджету та економіку країни в цілому);

2) стану боротьби зі схемним кредитом та ризиковими операціями;

3) списання безнадійної заборгованості;

4) кількості платників податків, що припинили свою діяльність та були зняті з податкового обліку;

5) кількості відмов у реєстрації податкових накладних із зазначенням підстав;

6) кількості платників, яким було заблоковано подання електронної звітності або реєстрацію податкових накладних;

7) стану та динаміки виконання індикативних показників надходження платежів до бюджету в розрізі всіх податків і зборів (а не тільки тих, які виконані), а також в розрізі регіонів;

8) статистики розгляду ДФС України скарг платників податків в ході адміністративного оскарження;

9) кількості перевірок та суму узгоджених донарахувань податків і зборів, а також відповідних штрафних санкцій [23, 64].

Також багато проблем стосуються митної справи, а саме у сфері забезпечення економічної безпеки в процесі функціонування зон митного контролю до них можна віднести:

1) наявність високого обсягу контрабанди та “сірого” імпорту. Найбільш гостро дана проблема має прояв в регіонах, які знаходяться біля кордону з іноземними державами, завдаючи збитків економіці України на 6-7 млрд. дол. США на рік, шляхом не сплати податків та інших обов’язкових митних платежів. На жаль, точних даних, щодо завданих збитків в результаті такої діяльності по регіонах не існує, адже органи держаної фіскальної служби по просту дану статистику не ведуть, навіть приблизну, а в звітах про виконану роботу, які вони викладають на своїх офіційних сайтах за кожне півріччя, як показує аналіз, жодного згадування про проведені дії пов’язані із протидією контрабанді, а тим більше їх результати не було виявлено;

2) недотримання європейських стандартів з митного оформлення товарів (наявність черг, перевищення часу на митне оформлення в порівнянні з європейськими стандартами). На практиці дана проблема є на всіх зона митного контролю по всій території України. Кіровоградська область не стала виключенням. До прикладу, на зоні митного контролю митного поста «Кіровоград-Центральний», перевірка сплати митних платежів здійснюється

один раз на дві години, час очікування розмитнення машини із іноземною реєстрацією коливається від доби до декількох діб, тощо;

3) необґрунтоване коригування митними органами митної вартості та необґрунтована відмова митних органів у випадках визначення митної вартості за іншими методами. На сьогодні це напевно найболючіша проблема сучасних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, адже інспектори митниці без пояснення причин можуть змінити код УКТЗЕД, в результаті чого, сума сплати митних платежів може бути змінена, і, як правило, змінюється вона в сторону збільшення. До прикладу: «власники машин з іноземною реєстрацією повинні бути готові до того, що сума сплати за розмитнення аналогічної машини, однієї марки, з однаковим об'ємом двигуна та роком випуску, однак розмитнені у різні дні, може бути різною»;

4) автоматична система управління ризиками при митному оформленні товарів та транспортних засобів не відповідає вимогам Кіотської конвенції про гармонізацію та спрощення митних процедур. Така система повинна бути відкритою;

5) практична відсутність застосування методів пост-аудит контролю, як однієї з фундаментальних складових митної справи. На превеликий жаль, на кінець 2019 р. метод пост-аудиту так і не був застосований. Проте, застосування його в майбутньому забезпечить:

а) скорочення часу митного оформлення, що має наслідком заощадження коштів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та можливість точно узгоджувати строки доставки товарів з контрагентами, а також не обмеження митних органів для прийняття відповідних рішень а ні стислими часовими рамками, а ні нестачею необхідних для прийняття таких рішень документами;

б) сприяння підвищенню самоорганізації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, зокрема, через небажання потрапити у групу ризику, що матиме наслідком застосування фундаментального контролю при митному оформленні, а отже, знов збільшення часу і витрат;

в) збільшення «білого» імпорту, передусім через підвищення вірогідності викриття незаконних обладунків під час документальної перевірки та, як наслідок, застосування заходів адміністративної чи кримінальної відповідальності (до речі, на сьогодні санкції за порушення митних правил досить значні – 100% вартості товарів з їх конфіскацією (ст. 483 МК України), 300% несплаченої суми митних платежів (ст. 485 МК України) і т.п.);

г) можливість відстежувати товар на всьому ланцюгу постачання від імпортера до кінцевого споживача, що дозволяє здійснювати дієвий контроль за базою оподаткування та дотриманням заходів нетарифного регулювання, а також ускладнює організацію незаконних схем переміщення;

г) зниження корупційних проявів через зменшення впливу людського фактору при переміщенні товарів, а також об'єктивного застосування системи управління ризиками;

д) можливість визначення відповідності суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності критеріям для отримання статусу уповноваженого економічного оператора.

б) наявність випадків безпідставного затримання вантажів внаслідок втручання в роботу митниць державних органів з правоохоронними функціями.

Втручання правоохоронних органів має прояв в:

а) за дорученням правоохоронних органів проведення повторних оглядів працівниками митниці, що призводить до безпідставної затримки митного оформлення, а також псування товару, який знаходиться на зонах митного контролю;

б) не внесення інформації до акту митного огляду, щодо причин його проведення в результаті звернення правоохоронних органів в результаті декларант не обізнаний, щодо причин затримки;

в) порушення працівниками правоохоронних органів процедури митного огляду, а саме ч. 2 статті 332 Митного кодексу України в якій зазначено про заборону втручання у дії посадових осіб митниці, які здійснюють митний контроль та митне оформлення на території зони митного контролю[43];

г) відібрання працівниками правоохоронними органами зразків товару та направлення на дослідження до неакредитованих експертних установ, що призводить до затримання митного оформлення. Доречно зазначити, що аналогічні дії митниці, щодо відбору зразків до уваги не беруться;

г) відсутність міжвідомчої комунікації та координації, в результаті тривалі затримки митного оформлення, навіть після того, як причини перестали існувати.

7) відсутність практики притягнення до персональної відповідальності за неправомірні рішення, дії або бездіяльність посадових осіб митних органів усіх рівнів. На сьогодні дуже гостро постає питання, щодо притягнення до відповідальності працівників митниці. Проблема полягає в тому, що санкції за порушення хоч і передбачені, однак практичного застосування не мають. Відсутність юридичної грамотності населення, щодо кваліфікації відповідальності також впливає на дану ситуацію. Не рідко громадянин, або суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, який зіткнувся з неправомірним рішенням або бездіяльністю посадової особи митниці не знає в який орган державної влади звертатися за допомогою. В результаті посадові особи залишаються безкарними;

8) виконання митними органами не властивих їм фіскальних функцій та функцій контролю за відповідність державним стандартам [14, 24, 40].

Враховуючи наявні проблеми в діяльності митних органів, здійснення реформ є доцільним і у разі успішного їх проведення,- це сприятиме підвищенню довіри платників податків до контролюючих органів, добровільній сплаті податків соціально відповідальним бізнесом, забезпеченню органами ДФС прав та законних інтересів громадян у сфері оподаткування та митної справи, неухильного виконання Конституції України, неухильному виконанню рішень судових органів, зниженню витрат на утримання апарату служби та державних підприємств, що підпорядковані службі, збільшенню інвестиційної привабливості України та сприянню створення умов для розвитку бізнесу та економіки країни, пожвавлення ділової активності.

Висновки до розділу 1

На сьогодні поняття митна діяльність ототожнюється із державною митною справою, визначення останнього наведено в Митному кодексі України поряд із принципами його здійснення. Обов'язок, щодо здійснення митної справи, покладено на органи доходів і зборів, які на території Кіровоградської області здійснюють органи Кіровоградської митниці ДФС, та два митні пости: «Кіровоград-Центральний» та «Олександрія».

У процесі здійснення митного контролю зазначені вище органи застосовують встановлені законодавством форми та методи. Види форм та методів митного контролю при їх практичному застосуванні тісно взаємопов'язані між собою. Об'єднує їх фактор місця, адже використання тієї чи іншої форми чи методу митного контролю за загальним правилом, неможливе поза зоною митного контролю.

Застосування тієї чи іншої форми митного контролю, окрім як об'єктивними чинниками – особливостями підконтрольного товару (предмета), обов'язковими умовами технологічної схеми митного контролю й митного оформлення, вимогами митного законодавства тощо, визначається певною мірою й суб'єктивними чинниками: рівнем професійних знань, досвідом виконання саме цієї митної процедури, чи митної операції, поінформованістю митного службовця про обставини переміщення, здатними сформулювати достатні підстави вважати, що особа порушує встановлені митні правила. Таким чином, комплекс об'єктивних і суб'єктивних чинників зумовлює застосування тієї чи іншої форми або методу митного контролю[12].

Сучасні проблеми забезпечення економічної безпеки регіону з точки зору функціонування зон митного контролю не можна розглядати окремо, від проблем органів доходів і зборів України. Регіональні проблеми, це відображення проблематики загальнодержавної економічної безпеки з урахуванням особливостей певного регіону.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М-ТЕРМІНАЛ»

2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «М-Термінал» та його внесок в забезпечення економічної безпеки регіону

Починаючи з 2004 року, ТОВ «М-Термінал», Код ЄДРПОУ: 33254266 ефективно працює у галузі надання послуг з декларування експортних та імпорتنих вантажів (митно-брокерські послуги) та є членом Торгово-промислової палати України.

ТОВ «М-Термінал» належить зона митного контролю, (митний пост) на території якого знаходяться:

1) митний пост «Кіровоград-Центральний» Кіровоградської митниці ДФС, який здійснює митне оформлення експортних та імпорتنих вантажів в повному обсязі;

2) спеціаліст відділу Державної Екологічної інспекції у Кіровоградській області;

3) посадова особа Управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області.

Здійснюючи свою діяльність в сфері митного оформлення, ТОВ «М-Термінал», надає такі види послуг, як:

- 1) консультації з питань ЗЕД;
- 2) оформлення митних декларацій;
- 3) розміщення вантажів для зберігання на митному складі;
- 4) стоянка транспортних засобів на митному терміналі;
- 5) оформлення документів в контролюючих органах:
  - а) послуги екологічної служби;

- б) послуги карантинної служби;
- в) послуги органів сертифікації.

Таким чином, маючи 15-ти річний досвід в сфері митного оформлення, ТОВ «М-Термінал» ефективно долає будь-які перепони, що виникають при виконанні митних процедур.

Під економічною безпекою регіону насамперед потрібно розуміти здатність регіональної влади забезпечити: конкурентоспроможність, стабільність, стійкість поступовий розвиток, економіки території, органічно інтегрованої в економіку країни, як відносно самостійну структуру [44, 46].

В основу економічної безпеки регіону, як категорії його життєдіяльності, покладено регіональні інтереси (забезпечення та підтримка гідного рівня життя населення, раціональне використання наявного економічного потенціалу, реалізація незалежної соціально-економічної політики регіону, збалансованість із загальнодержавними інтересами та інтегрованість у фінансову систему країни) і необхідність їх захисту від різноманітних внутрішніх (виникають у межах регіону) і зовнішніх (здійснювана економічна політика держави, адміністрацій інших регіонів, іноземних держав) загроз, що повинні узгоджуватися з вимогою дотримання балансу із загальнонаціональними інтересами [31, 55].

Нерівномірність регіонального розвитку та рівня життя населення створює передумови для соціального напруження в суспільстві, загрожує територіальній цілісності країни, стримує динаміку соціально-економічних показників, уповільнює ринкові перетворення та знижує їх ефективність. У зв'язку з цим, державна регіональна політика повинна бути спрямована на створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи їх динамічного розвитку та усунення значних міжрегіональних диспропорцій.

Внесок ТОВ «М-Термінал» в економічну безпеку Кіровоградської області, полягає в оформленні митних декларацій в режимі: «Імпорт» або «Експорт», а також в наданні у користування постійної зони митного контролю. Таким чином, завдяки даній діяльності, суб'єктам зовнішньоекономічної

діяльності забезпечується право встановлене ч.4 та 7 статті 365 Митного кодексу України, а саме: «Митне оформлення, товарів та транспортних засобів, що вивозяться (ч.4) чи ввозяться (ч.7) і підлягають митному оформленню здійснюється у будь-якому органі доходів і зборів на всій митній території України з пред'явленням їх цьому органу» [43].

Економічну безпеку регіону в сфері митно-брокерської діяльності, в режимі зон митного контролю (митного посту), поряд з ТОВ «М-Термінал» на території Кіровоградської області, забезпечують ще 4 суб'єкта господарської діяльності наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Митні пости на території Кіровоградської області

№ з/п	Найменування суб'єкта господарювання	Найменування підрозділу митного оформлення розташованого на території суб'єкта господарювання
1	ТОВ «М-Термінал»	Митний пост «Кіровоград-центральний»
2	ТОВ «Побужський феронікелевий комбінат»	Сектор митного оформлення «Побузьке» м/п «Кіровоград-центральний»
3	ПАТ «Гайворонське АТП №13538»	Сектор митного оформлення «Побузьке» м/п «Кіровоград-центральний»
4	ПП «АФ Олександріяконсервіс»	Митний пост «Олександрія»
5	ПП «СпецЗовнішКомлект»	Сектор митного оформлення «Світловодськ» митного поста «Олександрія»

Позитивну динаміку розвитку регіону в митній діяльності, враховуючи внесок ТОВ «М-Термінал» доцільно розглядати враховуючи кількість митних декларацій оформлених на території Кіровоградської області.

Митна декларація – це документ, за допомогою якого здійснюється декларування митному органу відомостей, що є предметом зовнішньоекономічної діяльності. Митна декларація складається агентом з митного оформлення або декларантом (суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності) за допомогою відповідного програмного забезпечення.

Динаміку оформлення можна побачити на таблиці: 2.2, 2.3, 2.4.

Таблиця 2.2

Найпопулярніші товари, на які в період з 2017 р та на 01.10.2019 р. було оформлено найбільше митних декларацій ТОВ «М-Термінал», у шт.

№ з/п	Код і назва товарів згідно УКТЗЕД	Митні декларації оформлені на «Експорт»	Митні декларації оформлені на «Імпорт»
1	10 Зернові культури	128	-
2	15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	125	9
3	17 Цукор і кондитерські вироби з цукру	81	10
4	23 Залишки і відходи харчової промисловості	52	5
5	XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	250	1097
6	V. Мінеральні продукти	35	42
7	27 Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	-	40
8	VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	-	53
9	85 Електричні машини	-	58
10	XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	-	27

З даних таблиці 2.2 можна зробити висновок, що місце знаходження регіону відіграє важливу роль в динаміці здійснення митних оформлень.

Таблиця 2.3

Аналіз інформації щодо здійснення зовнішньоекономічних операцій учасниками зовнішньоекономічної діяльності з 2017 р. на 01.10.2019 р.

Митні декларації	2017 р.	2018 р.	на 01.10. 2019 р.
Експортні	4464 шт.	6428 шт.	8674 шт.
Імпортні	2735 шт.	3939 шт.	4259 шт.
Всього	7199 шт.	10367 шт.	12933 шт.

З аналізу даних таблиці 2.3 видно динаміку позитивного розвитку зовнішньоекономічної діяльності в регіоні, адже на 01.10.2019 р. експортних декларацій було оформлено на 25,9% більше ніж за весь 2018 р. в той час імпортних на 7,5% більше ніж за 2018 р.

Таблиця 2.4

Частка ТОВ «М-Термінал», в оформлених митних деклараціях Кіровоградської митниці ДФС, у період з 2017 р. на 01.10.2019 р.

Митні декларації	2017 р.	2018 р.	на 01.10. 2019 р.
Експортні	15,8 %	17,3 %	18,9 %
Імпортні	10,4 %	11,6 %	25,6 %

З аналізу зазначених даних в таблиці 2.4 спостерігається поступове зростання оформлених митних декларацій ТОВ «М-Термінал». Дане зростання зумовлене перш за все зростанням економіки в сфері експорту, а щодо імпорту, то тут потрібно зазначити, що темп росту зумовлений завезенням на територію України машин із іноземною реєстрацією.

Підбиваючи підсумок, варто зазначити, що існування на території Кіровоградської області 5-ти зон митного контролю виключає можливість створення монопольного становища в сфері надання послуг по заїзду та використанню зон митного контролю, що дає змогу суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності реалізувати своє право у виборі місця митного оформлення гарантоване ним чинним законодавством України. Позитивна, а головне зростаюча динаміка діяльності ТОВ «М-Термінал» в процесі взаємодії з митними органами регіону дає можливість зробити висновок, що економічна безпека регіону в сфері митної діяльності поступово змінюється у бік збільшення, що підтверджується даними наведених вище таблиць.

2.2. Аналіз адміністративно-правових підходів щодо митного контролю в ТОВ «М-Термінал»

Сучасні зовнішньоекономічні зв'язки і як наслідок – значні обсяги товарів, що знаходяться в обігу у зовнішній торгівлі, є причиною того, що митниці, розташовані в пунктах пропуску на державному кордоні, не спроможні здійснювати у повному обсязі митне оформлення товарів та транспортних засобів, що перетинають митний кордон України. Тому функції пунктів пропуску було покладено на внутрішні митниці, які, виходячи з потреб здійснення митних формальностей на певній території та відповідно до покладених на них завдань та наданих повноважень визначають необхідність та місце створення зон митного контролю [9, 15].

В результаті, по своїй території України почали створювати зони митного контролю. Кіровоградська область не стала виключенням. Таким чином, 28 березня 2018 р. за рішенням № 9000/0396 Кіровоградської митниці про створення зони митного контролю, було створено постійно діючу зону митного контролю, на базі суб'єкта господарювання ТОВ «М-Термінал» (до даного рішення, тип зони митного контролю визначався, як «тимчасовий»).

Процедура створення постійно діючої зони митного контролю складається із декількох етапів, які успішно пройшло ТОВ «М-Термінал». Пропонується зазначити та розглянути ці етапи більш детально:

1) етап – це подання заяви до канцелярії Кіровоградської митниці ДФС в довільній формі з обґрунтуванням доцільності відкриття постійно діючої зони митного контролю, статутних документів підприємства на території якого планується відкриття, а також документи, які підтверджують наявність права власності користування заявником території, необхідної для функціонування зони митного контролю;

2) етап – це розгляд направленої заяви та наданих документів, Кіровоградською митницею ДФС. Результати розгляду направляються

рекомендованим листом на юридичну адресу заявника. До листа додатково додається список технічний вимог, які повинні бути встановлені на території товариства утримувача зони митного контролю такі як:

а) встановлення цілодобової системи відео спостереження із фіксацією руху та можливістю зберігання запису більше 3-х років;

б) встановлення автоматичного шлагбаума із можливістю дистанційного керування;

в) встановлення електронних ваг, які слугують засобом перевірки відповідності ваги автомобіля, із вагою, яка зазначена в супровідних документах;

г) встановлення установок пожежної автоматики (сигналізації) принцип дії/роботи якої ідентичний роботі тривожної кнопки;

г) проведення окремого каналу спеціального зв'язку;

д) встановлення технічних засобів силової безпеки, а саме тривожної кнопки охорони, яка в разі активації передає на пульт централізованого спостереження сигнал про спрацювання, в результаті чого, до підприємства негайно відправляється наряд реагування для встановлення причин спрацювання. Обслуговування здійснюється в державній службі охорони, адже тільки вони у випадку виїзду наряду реагування мають право на застосування вогнепальної зброї;

е) встановлення протипожежних дверей в приміщенні архіву.

Взагалі перелік технічних вимог, щодо облаштування не є вичерпним і може бути доповнений.

3) етап – розпочинається з того, що уповноважений працівник підприємства розробляє та готує технічно-економічне обґрунтування, доцільності відкриття постійно діючої зони митного контролю, в якому необхідно в повній мірі розкрити, висвітлити позитивні наслідки відкриття, та додатково обґрунтувати економічну ефективність відкриття та діяльність постійно діючої зони митного контролю. До даного пакета документів додатково додаються паспорти та технічний опис встановлених приладів та

обладнань, які були встановлені та готові до використання з обов'язковим додаванням фотокарток з їх зображенням;

4) етап – полягає в створенні, спеціальної комісії з прийняття даного об'єкту та перевірки відповідності наданим документів, вимогам нормативно правових актів. За результатами, розгляду комісією, уповноважена особа митниці готує висновок, щодо можливості відкриття або надає письмово вмотивовану відмову у відкритті постійно діючої зони митного контролю;

5) етап – це винесення та підписання рішення про створення зони митного контролю та реєстрація рішення в: «журналі рішень про створення зон митного контролю». Додатком до рішення, є план-схема на якій позначаються межі постійно діючою зони митного контролю. Зазначене вище рішення № 9000/0396 від 28 березня 2018 р. на прикладі рішення виданого ТОВ «М-Термінал» має структуру зазначену на (рис. 2.1.);

б) заключний етап – це розробка та підписання «Порядку взаємодії з власником території, на якій Рішенням Кіровоградської митниці створено постійну зону митного контролю – місце доставки автотранспорту митного поста «Кіровоград – Центральний» Кіровоградської митниці ДФС на території ТОВ «М – Термінал», в якому зазначаються:

а) загальні положення, - де наведені дані, між ким складається даний порядок та визначаються терміни та поняття, які застосовуються; б) режим зони митного контролю, де прописаний чіткий порядок надання доступу до зони митного контролю та перелік осіб, які можуть цілодобовий доступ, без необхідності отримання дозволу; в) права та обов'язки ТОВ «М-Термінал» та митного поста «Кіровоград-Центральний»; г) прикінцеві положення в яких зазначаються порядок змін та доповнень. наведені причини припинення функціонування зони митного контролю та момент набрання чинності.

Взаємодія органів митного контролю та ТОВ «М-Термінал» в процесі здійснення останнім своєї діяльності відіграє важливу роль в процесі забезпечення митної безпеки регіону.

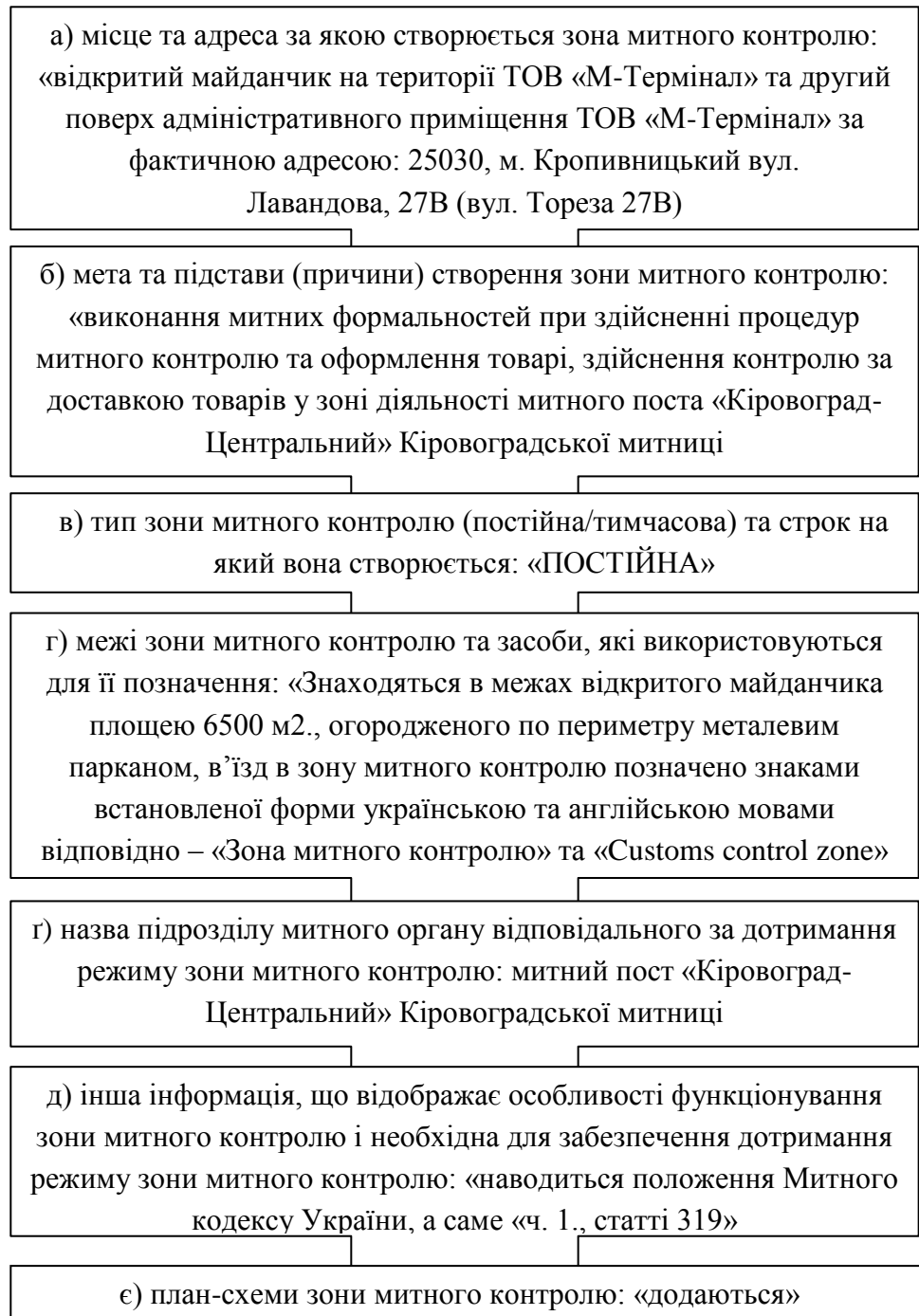

Рис. 2.1. Структура рішення про відкриття зони митного контролю.

На сьогодні ТОВ «М-Термінал» в процесі здійснення митно-брокерської діяльності тісно співпрацює з, Митним постом «Кіровоград-Центральний», Кіровоградської митниці ДФС, процес взаємодії зображений в таблиці 2.5.

Зобов'язання Митного поста «Кіровоград-Центральний» та ТОВ «М-Термінал» в процесі їх взаємодії

Зобов'язання митного поста «Кіровоград-Центральний»	Зобов'язання ТОВ «М-Термінала»
1) перевірка працівниками митного поста правильності оформлення вантажно-митних декларацій різних типів на перевезення вантажу в міжнародному сполученні	1) створення та забезпечення безпечних умов праці, належного санітарно-гігієнічного стану в зоні митного контролю
2) перевірка працівниками митного поста правильності заповнення і комплектність перевізних та супроводжувальних документів	2) забезпечити функціонування контролю пропускної системи, системи відео спостереження, засобів автоматичного зчитування реєстраційних номерних знаків транспортних засобів та зважування автотранспорту із внесенням до системи електронного обігу
3) перевірка працівниками митного поста правильності нарахування митних платежів та зборів, керуючись тарифними посібниками та нормативно-правовими актами державного митного органу України	3) забезпечити режим функціонування зони митного контролю та виконання відповідних розпоряджень посадових осіб митниці з цього приводу
4) перевірка працівниками митного поста правильності введеної інформації в автоматизовану систему управління інформації устанавленого обсягу	4) забезпечити освітлення та огороження, забезпечення цілодобової охорони, наявності та функціонування засобів пожежогасіння, збереження товарів і транспортних засобів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян
5) перевірка працівниками митного поста правильності документів, які подаються для отримання сертифікату форми EUR1 (сертифікат походження)	5) запобігти випадкам вилучення або заміни товарів, що знаходяться в зоні митного контролю та розпорядження ними без дозволу митниці
6) інформування керівництва ТОВ «М-Термінал» щодо змін порядку митного контролю товарів та транспортних засобів	6) створити необхідні умови для здійснення митного контролю в повному обсязі, а також надати безперешкодній доступу уповноваженим посадовим особам митниці до системи відеоспостереження
7) забезпечення дотримання особовим складом підрозділом правил техніки безпеки та охорони праці, а також режимних правил ТОВ «М-Термінал»	7) забезпечити наявність каналів і засобів зв'язку, у тому числі з ЄАІС Державної фіскальної служби України, для виконання посадовими особами своїх повноважень

Варто зазначити, що вище згадана процедура із наведеними етапами створення постійно діючої зони митного контролю носить пізнавальний характер, адже до кожного суб'єкта господарювання, який виявив намір

створити на своїй території постійно діючу зону митного контролю, органами державної митної служби, можуть висуватися додаткові вимоги до облаштування та переліку документів. Однак, все зазначене вище буде неможливе без наявності загальнообов'язкової підстави створення зон митного контролю, а саме: «постійне або тимчасове перебування на певній території товарів та транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України в режимі «Експорт» чи «Імпорт».

2.3. Оцінка заходів адміністративного примусу на території зони митного контролю ТОВ «М-Термінал» в процесі забезпечення економічної безпеки регіону

Одним, із важливих елементів адміністративно-правового забезпечення режиму зони митного контролю є, встановлені законодавством, заходи адміністративного примусу в сфері митної справи, при цьому особливості забезпечення режиму зон митного контролю, безпосередньо пов'язані з типологією та функціями таких зон [60, 66 с. 324].

Поділ заходів адміністративного примусу (за цільовим призначенням) зображений на: (рис. 2.2.).

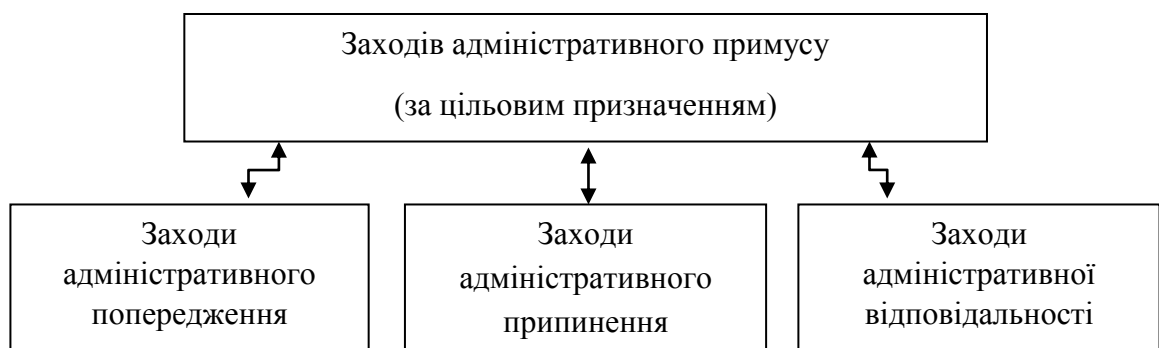

Рис. 2.2. Види заходів адміністративного примусу (за цільовим призначенням)

Заходи адміністративного попередження мають на меті попередження порушення митного законодавства. На сьогодні посадовими особами митного поста «Кіровоград-Центральний». Зокрема застосовується такі заходи:

1) перевірка своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

2) перевірка документів та відомостей, які надаються митним органами для переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України. До них можемо віднести: митну декларацію, декларацію експортера, зовнішньоекономічний контракт, пакувальний лист, рахунок фактуру, специфікацію, сертифікат походження EUR 1, фіто-санітарний сертифікат та інші документи, які на думку митниці, потрібні для митного оформлення того чи іншого товару чи транспортного засобу;

3) здійснення фото фіксації під час огляду, або переогляду товарів та/або транспортних засобів, які знаходяться на зоні митного контролю з метою перевірки відповідності поданих документів;

4) перевірка обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем;

5) перевірка своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

6) взаємодія з країнами Європейського Союзу шляхом направлення запитів для встановлення автентичності документів, поданих для митного оформлення;

7) видача сертифікатів відповідності форми EUR 1 та перевірка на відповідність сертифікатів з інших країн;

8) та виконання інших дій, які необхідні для забезпечення дотримання режиму зони митного контролю.

В свою чергу підприємство, як утримувач зони митного контролю, застосовує наступні заходи адміністративного попередження:

1) здійснює реєстрацію автотранспортних засобів в журналі обліку транспортних засобів;

2) відповідно до схеми розташування системи відеоспостереження, забезпечує наявність та функціонування камер відео нагляду;

3) розміщує на в'їзді та виїзді з території зони митного контролю контрольної-пропускної системи, до якої належить шлагбаум, електроні ваги та засоби автоматичного зчитування (фіксації) реєстраційних номерних знаків;

4) оформлює перепустки на право пропуску транспортних засобів до місця доставки автотранспорту;

5) встановлює на в'їзді та по всьому периметру зони митного контролю попереджувальні знаки про перебування на території режимного об'єкту;

6) забезпечує цілодобову охорону;

7) встановлює план-схеми заїзду/виїзду та паркування.

Наступним об'єктом дослідження є заходи адміністративного припинення, які являють собою переривання діянь, які мають ознаки злочину, спрямовані на недопущення наслідків цих злочинів шляхом забезпечення провадження в справах та притягнення винних до відповідальності.

До зазначених вище заходів, які можуть бути застосовані посадовими особами митного поста «Кіровоград-Центральний» необхідно віднести:

1) проведення аналізу митних формальностей товарів на які встановлено диференційовані повні та пільгові ставки ввізного мита, що ввозяться на умовах режиму найбільшого сприяння. За результатами здійснення контролю забезпечено: додаткові надходження за I півріччя 2019 р. у розмірі: 205, 3 тис. грн., що порівняно із I півріччям 2017 р. на 11,7 тис. грн. більше та на 7, 1 тис. грн. більше ніж на I півріччя 2018 р;

2) здійснення поточних перевірок виконання критеріїв достатньої обробки або переробки товарів, що імпортуються зі звільненням від сплати ввізного мита. Відповідно до положень договору про зону вільної торгівлі, додаткові надходження за I півріччя 2019 р. становлять 407, 6 тис. грн., що порівняно із I півріччям 2017 р. збільшилися на 37,4 тис. грн. та на 30, 8 тис. грн. більше ніж на I півріччя 2018 р;

3) здійснення перевірки правильності заявленої суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон України, перевірки сертифікатів про походження товарів, що ввозяться на митну територію України на умовах угод про вільну торгівлю, укладених Україною та в режимі найбільшого сприяння, здійснення контролю допомогло залучити додаткові надходженням до держбюджету за I півріччя 2019 р. порівняно із I півріччям 2017 р. збільшилися на 207,1 тис. грн. та на 97,3 тис. грн. більше ніж за I півріччя 2018 р;

4) вжиття заходів щодо захисту прав інтелектуальної власності у процесі зовнішньоекономічної діяльності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів кількість рішень щодо призупинення митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності за I півріччя 2019 р. складає 175 шт., що порівняно із I півріччям 2017 р. менше на 8 шт. та на 10 шт. відповідно за той же період в 2018 р;

5) здійснення оперативних заходів щодо виявлення, попередження та припинення контрабанди й порушень митних правил, детально висвітлено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка порушення митних правил за I півріччя 2017-2019 рр.

№ з/п	I півріччя 2017 р.	I півріччя 2018 р.	I півріччя 2019 р.
Кількість справ	103 шт.	260 шт.	228 шт.
Загальна сума правопорушення	8,5 млн. грн.	12,2 млн. грн.	54,7 млн. грн.

З даних таблиці 2.6 видно, що кількість порушених справ за I півріччя 2019 р. порівняно із I півріччям 2017 р. збільшилися на 125 шт., на загальну суму 46,2. млн. грн. однак по кількості справ порівняно із I півріччям 2018 р. зменшилося на 32 шт., однак в грошовому еквіваленті на рахунки держави поступило на 42, 5 млн. грн. більше, ніж за той самий період минулого року.

І останніми в системі заходів адміністративного примусу є заходи адміністративної відповідальності, які застосовуються виключно коли заходи попередження та припинення не дали бажаних результатів. Види порушень митних правил та відповідальність за такі правопорушення зазначені в главі 68 Митного кодексу України [5, 33, 60]. Однак, фактичною підставою адміністративної відповідальності у сфері здійснення митних справ, визначається специфічний вид адміністративного правопорушення – це порушення митних правил, визначення якого наведено в статті 468 Митного кодексу України [26, 43].

Зі статистикою порушень митних правил можна ознайомитися в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Статистика порушення митних правил протягом січня-вересня 2017-2019 рр.

Показники	Січень – вересень 2017 р.	Січень – вересень 2018 р.	Січень – вересень 2019 р.
Загальна кількість справ	154 шт.	296 шт.	315 шт.
Загальна сума правопорушень	10,2 млн. грн.	15,2 млн. грн.	60,3 млн. грн.

Враховуючи дані таблиці 2.7, можна констатувати негативну тенденцію порушення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митних правил. В результаті чого, тільки за період січень-вересень 2019 р., ними було сплачено 60,3 млн. грн., що на 45,1 млн. грн. більше ніж за той самий період 2018 р. та на 50,1 млн. грн. більше ніж на 2017 р.

Окремої уваги потребує статистика, направлених посадовими особами Кіровоградської митниці, митних справ, які підпадають під ознаки кримінального правопорушення до правоохоронних органів та органів прокуратури, таблиця 2.8.

Таблиця 2.8

Статистика направлених митних справ до правоохоронних органів, які мають ознаки кримінального правопорушення протягом січня-вересня 2017-2019 рр.

Показники	Січень – вересень 2017 р.	Січень – вересень 2018 р.	Січень – вересень 2019 р.
До правоохоронних органів направлено	2 шт.	2 шт.	3 шт.

З даних таблиці 2.8 видно, що незначна кількість митних справ направлена до правоохоронних органів. Насамперед це пов'язано, із місцем розташування органів доходів і зборів, та порівняно незначним товарно-транспортним оборотом суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідно до чинного законодавства України, посадовим особам митної служби України надається можливість здійснювати провадження у справах про порушення митних правил безпосередньо за місцем їх виявлення. Таким чином, за січень-вересень 2017-2019 рр. Кіровоградською митницею ДФС розглянуто та накладено штрафів, таблиця 2.9.

Таблиця 2.9

Статистичні дані порушення та розгляду справ про порушення митних правил за січень-вересень 2017-2019 рр.

Показники	Січень – вересень 2017 р.	Січень – вересень 2018 р.	Січень – вересень 2019 р.
Кіровоградською митницею ДФС розглянуто справ	96 шт.	161 шт.	112 шт.
Накладено штрафів	948 тис. грн.	1,6 млн. грн.	1,8 млн. грн.

З аналізу даних таблиці 2.9 сума надходжень до державного бюджету за січень-вересень 2019 р. порівняно із 2017р. збільшилась 852 тис. грн. та на 200 тис. грн. за 2018 р. відповідно.

Окрім розгляду посадовими особами, справи про порушення митних правил можуть бути розглянуті судом, випадки розгляду справ судом наведено на (рис. 1.3).

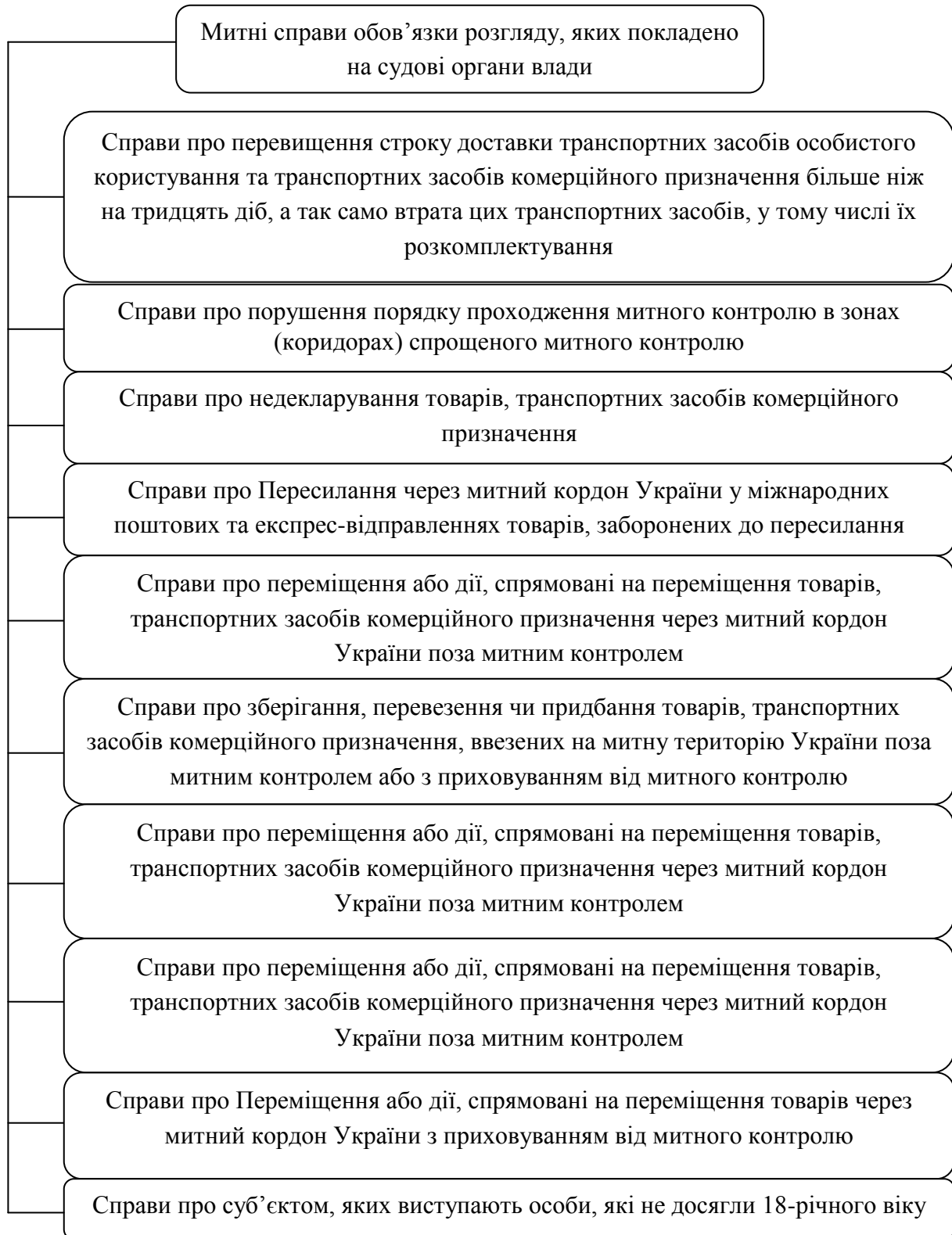

Рис. 1.3. Митні справи, які розглядаються судом

Із загальною кількістю справ відправлених до суду, протягом січня-вересня 2017-2019 рр., можна ознайомитися за допомогою таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Справи направлені до суду митними органами Кіровоградської області протягом січня – вересня 2017 – 2019 рр.

Показники	Січень – вересень 2017 р.	Січень – вересень 2018 р.	Січень – вересень 2019 р.
Кількість справ направлених до суду	37 шт.	21 шт	31 шт.
На загальну суму	7,4 млн. грн.	понад 7,6 млн. грн.	11,6 млн. грн.

Кількість заходів адміністративного примусу, які використовуються в процесі здійснення митної діяльності вражає. Приголомшує і кількість порушень здійснених суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Однак, в процесі боротьби з порушенням митних правил, митними органами Кіровоградської області до державного бюджету в період з січня-вересня 2017-2019 рр. у вигляді штрафів направлено: 75,913 млн. грн.

Варто зазначити, що до суб'єктів визнаних винними у порушенні митного законодавства можуть бути застосовані:

- а) накладення штрафу;
- б) попередження;
- в) конфіскація предмету злочину (товар, транспортний засіб, тощо).

Кількість заходів адміністративного примусу, які можуть бути застосовані митними органами України є вичерпним, а порядок, причини, умови їх застосування чітко регламентовані законодавчими актами митного права.

Головною умовою притягнення до відповідальності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є вчинення ними діяння, яке містить ознаки складу злочину та за яке згідно чинного митного законодавства передбачена відповідальність.

Висновки до розділу 2

ТОВ «М-Термінал», як один із суб'єктів господарювання, який здійснює митно-брокерську діяльність на території Кіровоградської області за результатами проведеного дослідження вносить вагомий внесок в економічну безпеку регіону шляхом допомоги суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності в оформленні митних декларацій в режимі «Експорт» або «Імпорт». Окрім надання послуг, пов'язаних із оформленням митних декларацій, ТОВ «М-Термінал», як утримувач постійно діючої зони митного контролю, також надає послуги по стоянці на зазначеній вище території, в результаті чого, суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності забезпечується право вільного вибору органу доходів і зборів щодо митного оформлення, адже на другому поверсі адміністративної будівлі товариства знаходиться: митний пост «Кіровоград-Центральний», який, як один із двох митних постів, покликаний здійснювати митну діяльність на території області.

Процес створення постійно діючої зони митного контролю складається із багатьох етапів, а також вимог щодо технічного облаштування. Кількість етапів та вимоги, які можуть висуватися до підприємства утримувача зони митного контролю різняться в залежності від типу зони митного контролю та покладених на неї функцій, а також вимог, які висуваються органом, який вправі надавати дозвіл на відкриття та/або закриття даних об'єктів.

В процесі забезпечення безпеки території постійної зони митного контролю та митного оформлення, митний пост «Кіровоград-Центральний» тісно співпрацює із ТОВ «М-Термінал» в результаті чого майже за 2 роки з моменту відкриття, порушень, пов'язаних із не забезпеченням режиму зони митного контролю, виявлено не було, а всі клієнти, які звернулися до підприємства, отримали якісну допомогу в здійсненні процедури митного оформлення.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В АСПЕКТІ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М-ТЕРМІНАЛ»

3.1. Методичні аспекти оцінки стану економічної безпеки регіону в митній діяльності ТОВ «М-Термінал» з використанням іноземного досвіду

Основою здійснення переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів є митні режими. Вони являють собою специфічні за своїм змістом та структурою правові інститути, які полягають в забезпеченні регулювання суспільних відносин у зв'язку із переміщенням через митний кордон держави товарів і транспортних засобів. Вичерпний перелік митних режимів України наведено в Розділі V Митного кодексу України, в свою чергу список митних режимів, які використовуються в країнах Європейського Союзу зазначений в Розділі VII Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) «про встановлення Митного кодексу Союзу», (рис. 3.1., 3.2.).

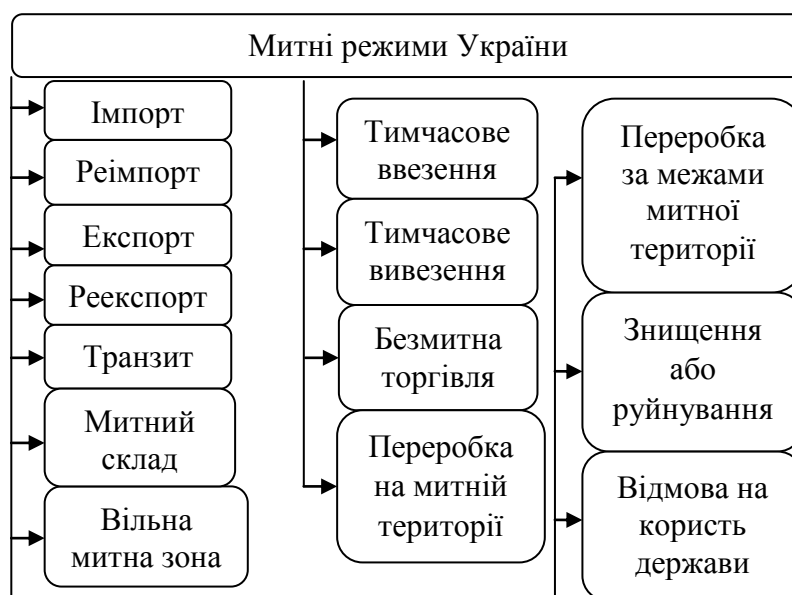

Рис. 3.1. Вичерпний перелік митних режимів в Україні

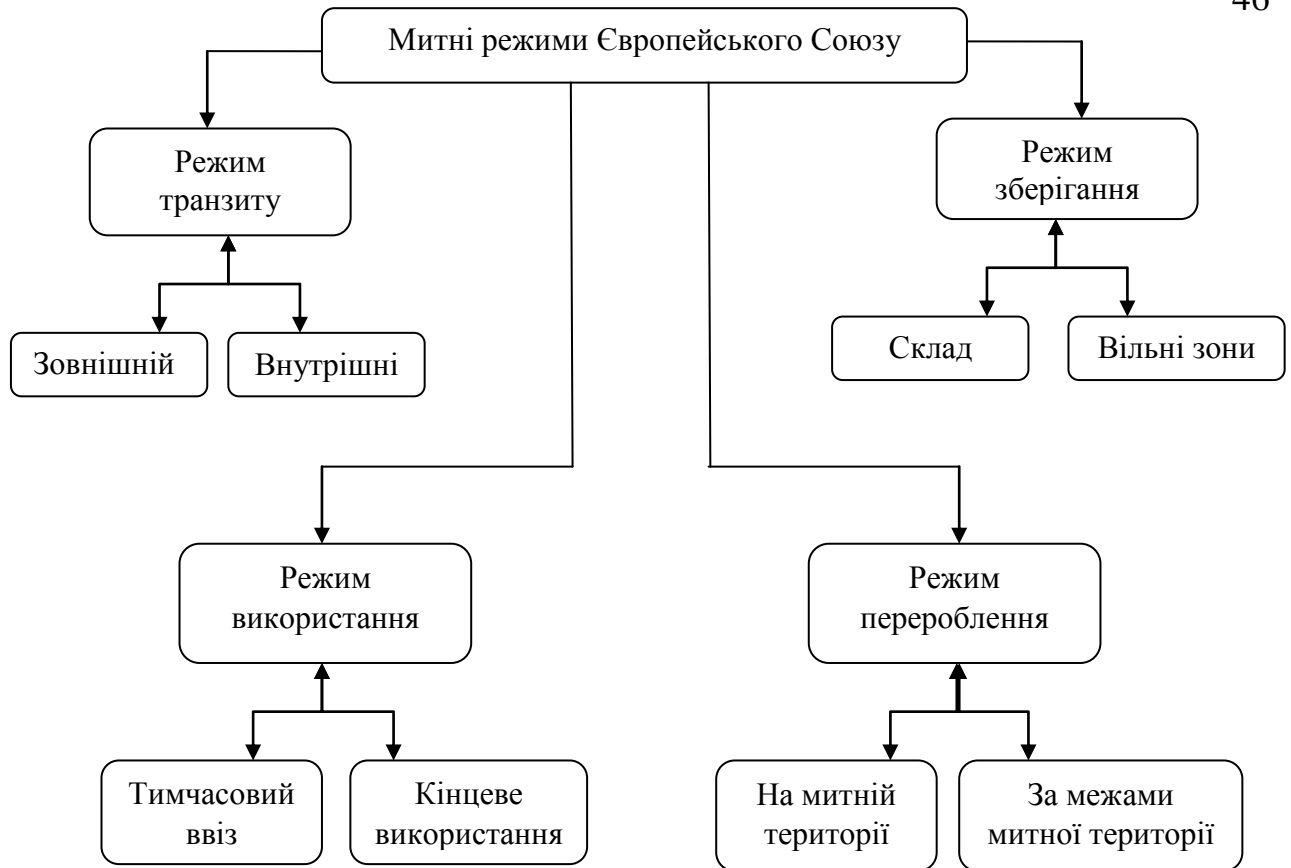

Рис. 3.2. Перелік митних режимів Європейського Союзу

Як видно із наведених даних, кількість митних режимів, які можуть застосовуватися на території України та Європейського Союзу різняться між собою, як в кількості, так і в значенні. Причина такої різниці полягає в тому, що зазначені режими ЄС, у кількості 8 штук, є загально прийнятими та використовуються по всій території всіма країнами учасниками. Не застосування одного із митних режимів не можливе. також не можливе і надання додаткових митних режимів. В той час, на території України застосувати всі 14 режимів на одній зоні митного контролю або пункті пропуску, адже саме там здійснюється митне оформлення товарів та транспортних засобів, неможливо [13, 27, 45].

На сьогодні на території ТОВ «М-Термінал», як утримувача постійно діючої зони митного контролю, застосовуються наступні митні режими: режим імпорту, режим реімпорту, режим експорту, режим реекспорту, режим транзиту, режим тимчасового ввезення, режим тимчасового вивезення, режим

митного складу, режим знищення або руйнування, режим відмови на користь держави.

Результати впровадження режиму імпорт та експорт в процесі здійснення митно-брокерської діяльності ТОВ «М-Термінал» на території Кіровоградської області доцільно розглядати шляхом співставлення оформлених митних декларацій протягом 2015-2018 рр. таблиця 3.1.

Таблиця 3.1

Результати впровадження режиму імпорт на території зони митного контролю ТОВ «М-Термінал» Кіровоградської області в період 2015-2018 рр.

Режим імпорт				
Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Всього оформлено митних декларацій на території Кіровоградської області, у шт.	2560	2774	2735	3939
Кількість оформлених митних декларацій ТОВ «М-Термінал», у шт.	252	264	285	457
Частка ТОВ «М-Термінал» в оформлених митних деклараціях, у %	9,86	9,5	10,4	11,6
Загальна сума зовнішньої торгівлі товарами у млн. дол. США	105,4	184	236,1	263,1
Частка ТОВ «М-Термінал» в оформлених митних деклараціях, у млн. дол. США	10,39	17,48	24,55	30,51

Із показників наведених у таблиці 3.1, спостерігається позитивна динаміка розвитку імпорту в регіоні, а також частки ТОВ «М-Термінал», як суб'єкта господарювання в сфері здійснення митних операцій в режимі імпорт. В результаті зростання допомоги ТОВ «М-Термінал» в оформленні митних декларацій суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, станом на 2018 р. підприємством було оформлено 457 декларацій в режимі експорт на загальну суму 30,51 млн. дол. США, що на 172 декларації (37,6%) більше ніж за 2017 р., а в грошовому еквіваленті більше на 5,96 млн. дол. США, в порівнянні із

2016 р. кількість митних декларацій збільшилася на 193 (42,2%), що на 13,03 млн. дол. США більше. В порівнянні із 2015 р. кількість декларацій збільшилася на 205 штук (44,9%), що на 20,12 млн. дол. США більше.

Режим експорт, який застосовується на зоні ТОВ «М-Термінал» є найбільшим за кількістю оформлених митних декларацій в Кіровоградській області. Кількість оформлених декларацій наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Результати впровадження режиму експорт на території зони митного контролю ТОВ «М-Термінал» Кіровоградської області в період 2015-2018 рр.

Режим експорт				
Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Всього оформлено митних декларацій на території Кіровоградської області, у шт.	3927	4486	4464	6428
Кількість оформлених митних декларацій ТОВ «М-Термінал», у шт.	480	673	705	1112
Частка ТОВ «М-Термінал» в оформлених митних деклараціях, у %	12,2	15	15,8	17,3
Загальна сума зовнішньої торгівлі товарами у млн. дол. США	406,6	427,4	415,6	521,8
Частка ТОВ «М-Термінал» в оформлених митних деклараціях, у млн. дол. США	49,6	64,11	65,66	90,33

Кількість оформлених митних декларацій в режимі експорт на території Кіровоградської області в період з 2015 по 2018 рр. збільшилася в рази. Разом з тим, зросла і частка оформлених декларацій ТОВ «М-Термінал». Так, станом на 2018 р. кількість декларацій, оформлених товариством для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, становить 1112 штук на загальну суму 90,3 млн. дол. США, що на 407 штук та на 24,67 млн. дол. США більше ніж за 2017 р. В порівнянні з 2016 р. кількість оформлених декларацій збільшилася на 439, що в грошовому еквіваленті більше на 26,22 млн. дол. США, а станом на

2015 р. кількість оформлених митних декларацій становить 480 штук, на суму 49, 6 млн. дол. США, що на 632 штук та на 40, 73 млн. дол. США менше, ніж за той самий період 2018р.

На сьогодні, найбільшим досягненням України в сфері наближення українського митного законодавства до законодавства Європейського Союзу є впровадження інституту «Уповноваженого економічного оператора».

Етапи отримання сертифіката підприємством наведено на (рис. 3.3.).

Рис. 3.3. Етапи отримання сертифіката Уповноваженого економічного оператора

Під уповноваженим економічним оператором слід розуміти підприємство, створене відповідно до вимог чинного законодавства України, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність, відповідає встановленим вимогам та отримало сертифікат від митниці щодо присвоєння статусу із обов'язковим внесенням підприємства до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів.

Для ТОВ «М-Термінал» позитивним від такого нововведення можна виділити:

1) оформлення підприємств зі статусом уповноваженого економічного оператора здійснюється в першочерговому порядку, тобто, після подачі митної декларації та супровідних документів митними брокерами ТОВ «М-Термінал», інспектори митниці повинні відразу взяти документи в роботу, щоб зменшити час очікування при митному оформленні;

2) подання однієї митної декларації брокерами ТОВ «М-Термінал», якщо протягом певного часу, погодженого з органом доходів і зборів, товари неодноразово ввозяться на митну територію України, або вивозяться за її межі однією особою за одним зовнішньоекономічним договором;

3) зняття митного забезпечення без отримання дозволу митниці, що спрощує систему підтвердження прибулого товару. Адже тепер, після прибуття товару на зону митного контролю ТОВ «М-Термінал», на начальника митного поста «Кіровоград-Центральний» не потрібно направляти лист щодо можливості зняття митного забезпечення (митні пломби), не потрібно писати лист про доступ до зони митного контролю уповноваженої особи власника. Брокер має право самостійно здійснити зняття митного забезпечення (митної пломби), попередньо сфотографувавши її, а також товар;

4) митне оформлення товарів на об'єктах уповноваженого оператора економічної діяльності полягає в тому, що товар може знаходитися на території підприємства, якому надано статус уповноваженого економічного оператора, а брокер дистанційно здійснює митне оформлення, як в режимі експорт, так і імпорт.

Загальне поліпшення від впровадження зазначеного вище статусу полягає в економії часу для митного оформлення, як для брокерів, які повинні сформулювати митну декларацію та надати підтверджуючі документи на товар, попередньо перевіривши їх на правильність, так і для інспекторів.

Узагальнюючи, варто зазначити, що така кількість митних режимів на території України, є позитивною, адже кожна зона митного контролю може самостійно вибирати ту кількість митних режимів, які їй потрібні для реалізації митної політики, враховуючи специфіку та місце розташування регіону. Введення будь-якого режиму на зоні митного контролю супроводжується отриманням дозволу. У разі необхідності скасувати або додати певний режим, попередній дозвіл анулюється, а замість нього видається новий. Процедура отримання ідентична процедурі отримання дозволу на відкриття зони митного контролю.

В підписаній Україною асоціації з Європейським Союзом, - однією із головних умов вступу до ЄС є приведення чинного митного законодавства до стандартів і норм міжнародного права.

На початок 2019 р. уряд визначив такі напрямки реформування:

- 1) введення інституту уповноваженого економічного оператора – виконано;
- 2) впровадження посту-митного контролю і митного аудиту – виконання планується до кінця 2019 р;
- 3) оновлення системи контролю визначення митної вартості – виконання заплановано на II півріччя 2019 р;
- 4) мінімізація впливу людського фактору на рішення – поступове виконання заплановано на I півріччя 2020 р;
- 5) перегляд підходів до підбору кадрів – реформа здійснюється постійно;
- 6) створення уніфікованої системи оцінки задоволення бізнесом роботою митних органів – здійснюється з початку року;
- 7) запровадження цифрового формату – заплановано на кінець 2019 р.

3.2. Розробка рекомендацій щодо функціонування та експлуатації митного складу ТОВ «М-Термінал» для забезпечення економічної безпеки регіону

ТОВ «М-Термінал», як утримувач постійної зони митного контролю, поряд із наданням послуг, пов'язаних із митно-брокерською діяльністю, забезпечує дотримання та функціонування режиму митного складу.

Митний склад – це митний режим, відповідно до якого, іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, стаття 121 Митного кодексу України [20, 43].

Митні склади поділяються на:

1) відкритого типу. Головною особливістю даного виду є те, що територія митного складу використовується для зберігання всіх видів товарів українського або іноземного походження. Утримувачем складу відкритого типу може бути суб'єкт господарювання який має дозвіл на здійснення митно-брокерської діяльності [43];

2) закритого типу. Головною ознакою є те, що такі склади відкриваються виключно для збереження певного виду товару на території власника товару. Види товарів, які можуть бути поміщені в склад, визначаються під час надання дозволу на право відкриття й експлуатації митного складу. Утримувачем такого складу можуть бути тільки резиденти.

Наказом № 520 від 26.12.2012 р. ТОВ «М-Термінал» надано дозвіл на відкриття та експлуатацію митного складу відкритого типу. Наведемо порядок взаємодії підприємства утримувача з митним постом «Кіровоград-Центральний», вимоги та порядок відкриття.

Після підписання наказу № 520 від 26.12.2012 р. та видачі дозволу ТОВ «М-Термінал» на відкриття та експлуатацію митного складу відкритого

типу, – між товариством та митним постом «Кіровоград-Центральний» було погоджено, шляхом складання відповідного документа, та підписано порядок експлуатації складу. Даний порядок включає:

1) перелік посадових осіб, які мають право доступу на митний склад. В даному пункті зазначається вичерпний перелік посадових осіб та займаних ними посад із зазначенням їх ПІБ. У разі зміни відомостей осіб, які мають право доступу на митний склад, а також у зв'язку із звільненням, переведенням, або призначенням на нову посаду, керівник митного поста «Кіровоград-Центральний» зобов'язаний у найкоротші терміни повідомити керівника підприємства-утримувача складу та внести зміни у відповідний документ;

2) особу, керуючу митним складом. Де зазначається ПІБ відповідальної особи ТОВ «М-Термінал» з якою підписано договір про матеріальну відповідальність. У разі зміни даних особи, або у разі звільнення і призначення нової, керуючий направляє листа начальнику митного поста із зазначенням ПІБ та посади нової особи, а також додає наказ на її призначення;

3) мінімальну кількість посадових осіб органу доходів і зборів, які будуть залучені до здійснення митного контролю та митного оформлення [43];

4) режим роботи складу [5]. Митний склад відкритого типу на території ТОВ «М-Термінал» працює, згідно режиму роботи підприємства, а саме з 09 :00 до 18 :00 з понеділка по п'ятницю;

5) терміни подання утримувачем митного складу звітів про рух товарів на складі [43]. Звіт про рух товарів на складі подається не пізніше 5 числа кожного наступного місяця.

Вимоги до облаштування та процедуру отримання дозволу на відкриття митного складу, на території ТОВ «М-Термінал» наведені на (рис. 3.4., 3.5.).

Перелік вимог до облаштування митного складу є вичерпними і доповненню не підлягає, а процедура є доволі прозорою та простою, до кожного суб'єкта господарювання, органами доходів і зборів висуваються однакові вимоги та застосовується єдина процедура.

Рис. 3.4. Вимоги до облаштування митного складу ТОВ «М-Термінал»

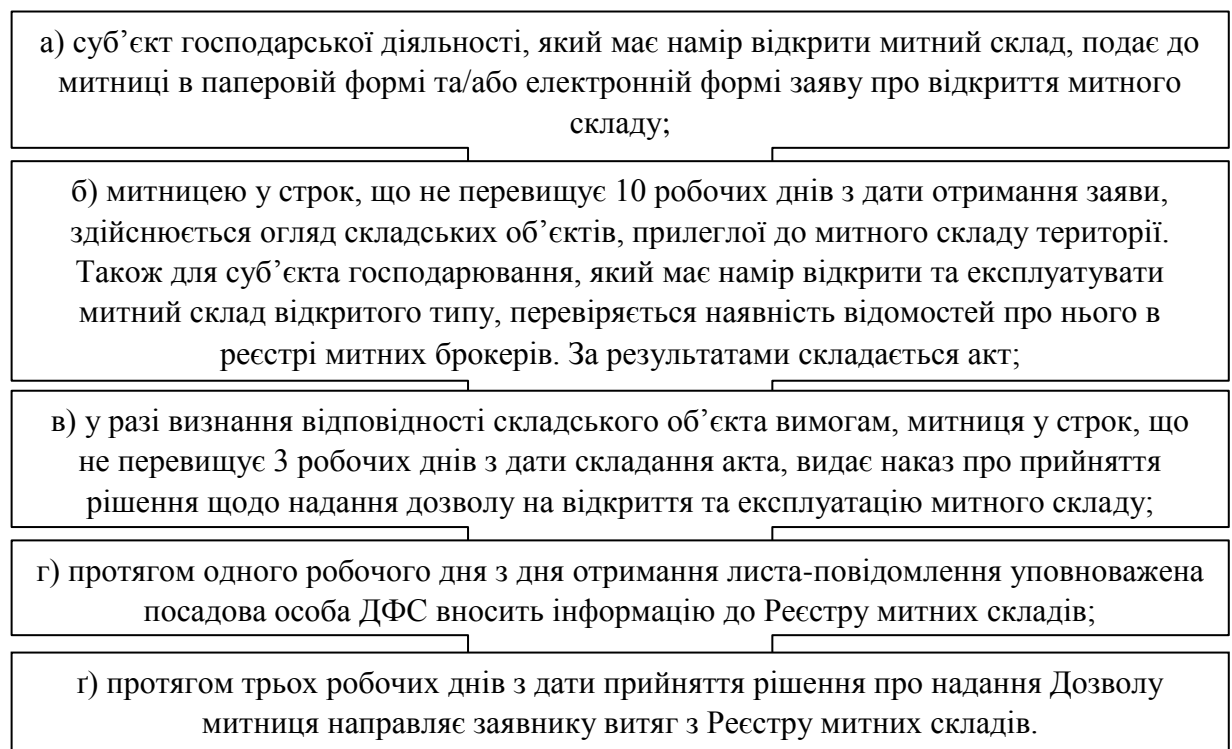

Рис. 3.5. Процедура отримання дозволу на відкриття митного складу відкритого типу

Під час здійснення процедури, щодо отримання дозволу підприємство, яке виявило бажання відкрити на своїй території митний склад подає:

1) засвідчені у визначеному законодавством порядку копії документів, що підтверджують право власності на складські об'єкти або право користування ними;

2) Засвідчені заявником копії:

а) акта прийняття до експлуатації системи передавання тривожних сповіщень (щодо пожежної сигналізації);

б) наказу підприємства про створення власного підрозділу охорони та положення про такий підрозділ. У разі відсутності власного підрозділу охорони надається копія договору про надання послуг з охорони приміщень, територій з відповідними територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України або підприємством, яке має ліцензію Міністерства внутрішніх справ України на провадження господарської діяльності з надання послуг з охорони власності та громадян. У такому випадку, разом з договором надається копія такої ліцензії;

в) дозволу на початок роботи новостворених підприємств, введення в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих, жилих об'єктів та об'єктів іншого призначення;

г) висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи діючих об'єктів;

г) загального плану території, на якій знаходяться об'єкти, які планується використовувати як митний склад, із зазначенням місцезнаходження й лінійних розмірів цих складських об'єктів, з позначенням розташування системи відео контролю, під'їзних шляхів, схеми руху транспортних засобів та плану кожного об'єкта митного складу (із зазначенням розміщення вікон, дверей, воріт, внутрішнього обладнання тощо);

д) технічних паспортів на обладнання системи відео контролю.

3) проект процедури експлуатації митного складу [16].

Після проходження процедури та відкриття складу постає питання, щодо порядку розміщення товару. Так, на території ТОВ «М-Термінал» процес розміщення є наступним (рис. 3.6.).

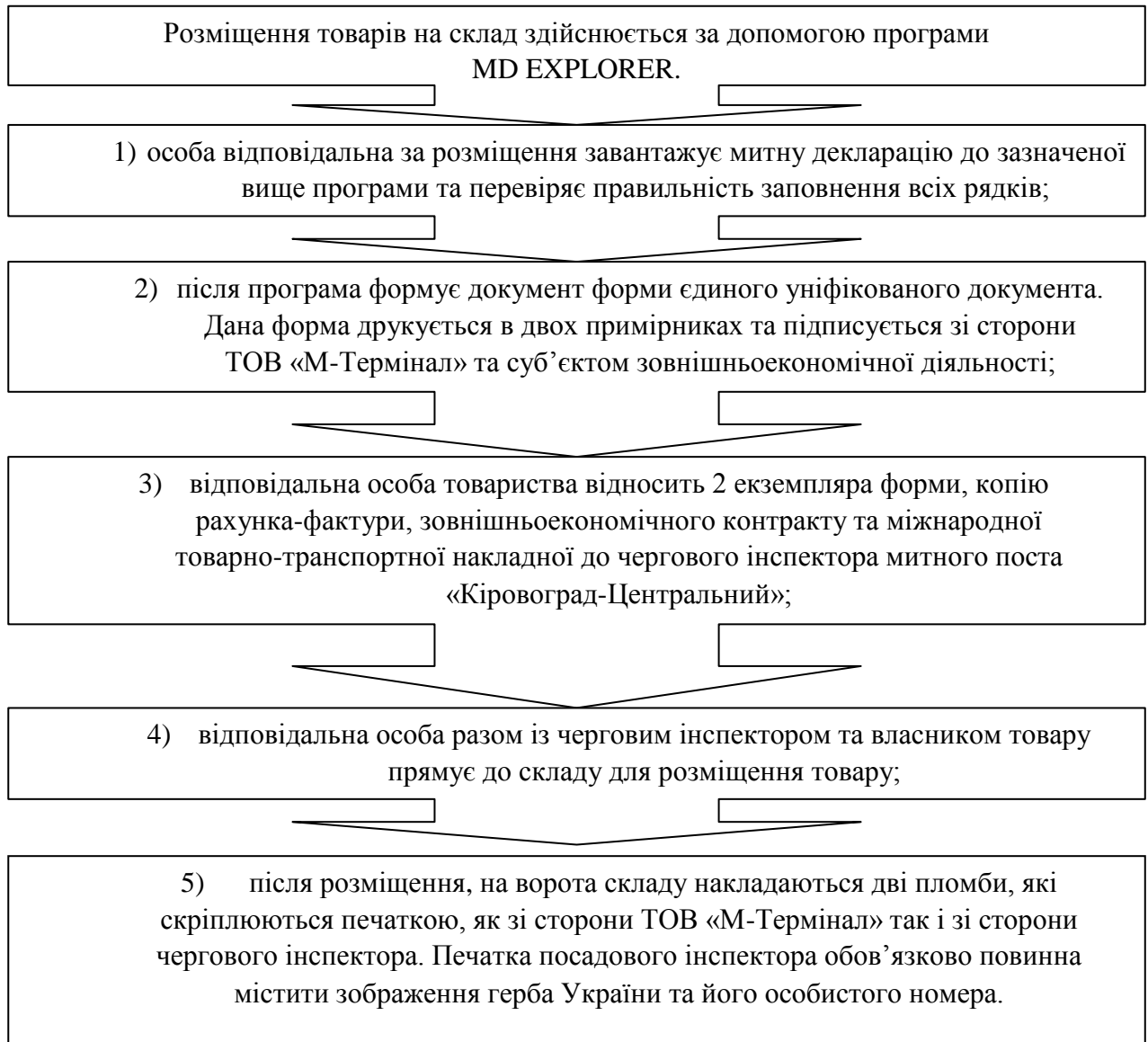

Рис. 3.6. Процедура розміщення товару на склад

Строк зберігання товарів у митному режимі митного складу не може перевищувати 1095 днів від дня поміщення цих товарів. Однак, у разі поміщення підакцизних товарів, іноземних товарів, які були попередньо поміщені у митні режими транзиту, тимчасового ввезення або переробки на митній території України, а також продуктів переробки не може перевищувати 365 днів від дня поміщення їх у митний режим митного складу [21, 43].

Рекомендації щодо функціонування митного складу відкритого типу ТОВ «М-Термінал» доцільно розглядати паралельно із проблемами, які існують на сьогодні і законодавчого закріплення не мають.

На сьогодні до проблем, які існують в процесі регулювання діяльності митного складу відкритого типу можна віднести:

1) законодавчо не передбачено чіткої суми за користування митним складом відкритого типу, адже тільки на ньому можуть розміщуватися будь-які товари від різних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Проблема полягає в тому, що чіткого критерію визначення вартості за розміщення товару не існує, тому утримувачі можуть виставляти рахунки за користування складом, як їм заманеться.

Тому пропонується законодавчо закріпити критерії визначення ціни за розміщення та зберігання товару на митному складі відкритого типу. При визначенні ціни врахувати особливості зберігання товару, вагу, розміри та кількість товару. Дослідити за останні 5 років, які товари розміщувалися найбільше та найменше та врахувати дані при визначенні ціни;

2) найгострішою проблемою є відсутність контролю за залишками товару. Дана проблема проявляється в тому, що суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, в силу певних обставин, не вибирають в повній мірі свій товар зі складу, тим самим створюючи проблеми утримувачам складу. Відсутність нормативно-правових актів, які б регулювали питання контролю за залишками також посилює безкарність. В результаті такої безкарності, товар лежить на складі, займаючи при цьому місце, а з часом починає псуватися і підприємство утримувач несе збитки.

Таким чином, доцільно впровадити єдину систему контролю, шляхом надання відповідних повноважень митним органам, створити механізм реалізації таких залишків через аукціон, тим самим забезпечити додаткові надходження до державного бюджету. Законодавчо визначити поняття залишків, критерії визначення та граничний строк їх зберігання. Передбачити достатню, задля запобігання повторних випадків, юридичну відповідальність за залишення їх на складі. Введення реєстру недобросовісних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а також надання можливості утримувачам відмовляти таким суб'єктам в розміщенні товару на складі;

3) Наступною проблемою є відсутність законодавчого обґрунтування, щодо звітності про розміщення товару на складі. Де-юре законодавчо для утримувачів складів не закріплено введення електронного реєстру обігу товарів на складі за допомогою певної електронної системи, однак, де-факто в процесі здійснення операцій пов'язаних із розміщенням товару на складі, утримувачі застосовують систему для відстеження руху товарів, результатом використання якої є створення документа форми єдиного уніфікованого документа (ЄУД), який разом із обов'язковими документами для розміщення подається до органів доходів і зборів.

Вирішити дану проблему можливо шляхом розробки рекомендацій, з подальшим направлення на розгляд до Громадської Ради при Державній податковій службі України, щодо шляхів впровадження, з обов'язковим використанням, єдиної системи відстеження руху товарів на складі для підприємств утримувачів, а також закріплення обов'язкової подачі форми єдиного уніфікованого документа до органів доходів і зборів під час розміщення [34].

Під час експлуатації складу ТОВ «М-Термінал», як утримувачу складу потрібно звернути увагу на:

- 1) раціональне використання всієї території складу, шляхом розподілу на зони в залежності від групи товарів;
- 2) впровадження стелажного методу зберігання;
- 3) можливість нанесення на підлогу розмітки для руху техніки;
- 4) впровадження системи енергозбереження, шляхом встановлення на даху сонячних батарей;
- 5) встановлення попереджувальних знаків, інформаційних табличок а також стенду із техніки безпеки;
- 6) здійснення перевірки систем пожежогасіння, вентиляції тощо раз на квартал;
- 7) правильний підбір персоналу;

8) встановлення додаткових вогнегасників у зв'язку із різноманіттям товару, що зберігається;

9) в майбутньому перехід до роботизованої системи розміщення та видачі товару.

В цілому розміщення товарів в режим митного складу носить позитивний ефект. Суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності дається можливість відтермінувати сплату податків, зборів та інших обов'язкових митних платежів. Однак, зобов'язує підписати договір із утримувачем такого складу та сплатити певні платежі за розміщення та збереження товару. А підприємству утримувачу впровадження такого режиму дає можливість залучити додаткові надходження в дохід компанії, однак зобов'язує забезпечити схоронність переданого йому товару.

3.3. Обґрунтування рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки регіону в аспекті митної діяльності ТОВ «М-Термінал»

На підставі проведених досліджень, пов'язаних із встановленням рівня, виявленням сучасних проблем та аналізом забезпечення економічної безпеки регіону в аспекті регулювання митної діяльності, варто рекомендувати наступне:

1) проаналізувати та розробити разом із працівниками митниці таблиці оцінки митної вартості товару, враховуючі дані раніше оформлених митних декларацій ТОВ «М-Термінал» за останні 5 років. Таблиці повинні містити дані про: найменування товару, кількість та вагу, країну походження або ввезення, найбільш розповсюджений метод оцінки митної вартості, який був застосований посадовими особами митного поста «Кіровоград-Центральний», суму митної вартості товару, або транспортного засобу, враховуючи зазначені вище дані. Розробка даних таблиць надасть можливість суб'єктам

господарювання, які виявили намір займатися зовнішньоекономічною діяльністю, приблизно визначити суму, яку необхідно буде сплатити у вигляді податків за митне оформлення. Тим самим дане впровадження надасть можливість знизити до мінімуму факти залишення товару на зоні митного контролю в результаті надмірного завищення митної вартості митними органами.

Питання визначення митної вартості потребує вирішення не на регіональному, а на державному рівні, адже інспектори по всій території України, користуючись положеннями чинного законодавства, а саме воно дає їм можливість коригувати митну вартість, здійснюють це на власний розсуд. Враховуючи вище викладене, необхідно: розробити єдиний сервіс із оцінки митної вартості в який фізична особа або суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності зможе безкоштовно направити запит і, за результатами розгляду якого, отримати професійну оцінку вартості товару. Сума, зазначена у відповіді, має носити рекомендаційно-обов'язковий по всій території України. Зазначений сервіс повинен функціонувати в електронному вигляді без прямого контакту особи сервісу із особою, яка має намір визначити митну вартість. Це дасть змогу уникнути корупційної складової при визначенні вартості товару.

2) з метою забезпечення економічної безпеки регіону, як системи інструментів і механізмів інституційної взаємодії та запобіганням загроз або мінімізації впливу ТОВ «М-Термінал» необхідно внести зміни до договору про використання зони митного контролю в аспекті можливості реалізації залишених товарів, або транспортних засобів в рахунок сплати рахунків за використання зони митного контролю та митних платежів. Дана реалізація можлива, якщо товар знаходиться на території зони митного контролю більше 3 років. Початок відрахування починається з дати укладання договору, зазначеного у правому верхньому куті першого аркуша. В результаті, коли до завершення терміну залишається менше 6 місяців, ТОВ «М-Термінал» відправляє лист-застереження на юридичну адресу підприємства, зазначену у договорі, у якому попереджає про те, що у разі не розмитнення залишеного

товару або транспортного засобу протягом 6 місяців, він буде реалізований шляхом продажу підприємством утримувачем зони митного контролю. Отримані кошти будуть використані для погашення заборгованості за використання зони митного контролю та сплати митних платежів в рахунок підприємства власника. В результаті такого залишення товарів або транспортних засобів на території зони митного контролю ТОВ «М-Термінал» станом на 2019 р. загальна сума заборгованості підприємств власників становить: більше 18 млн. грн. з яких 9,8 млн. грн. становлять митні платежі.

Запровадження такого механізму допоможе дисциплінувати суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, надасть гарантії підприємству утримувачу зони митного контролю, а також забезпечить додаткові надходження до державного бюджету, шляхом сплати обов'язкових митних платежів. Що в результаті надасть додаткові гарантії, щодо забезпечення економічної безпеки в аспекті регулювання митної діяльності.

3) розробка оптимальних і уніфікованих пакетів документів щодо кожного з митних режимів на території ТОВ «М-Термінал», які повинні надавати суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності для проходження митного контролю й митного оформлення товарів. Розробка та розміщення переліку допоможе скоротити час необхідний для митного оформлення та допоможе.

Процес розробки пакетів документів повинен складатися із таких кроків:

а) митні брокери ТОВ «М-Термінал», враховуючи дані оформлених митних декларацій, повинні визначити найбільш популярні товари та режими, які застосовувалися під час їх оформлення;

б) разом із інспекторами митниці погодити обов'язкові первинні та вторинні документи, які необхідні для оформлення певної групи товарів в певному митному режимі;

в) розмістити перелік документів на сайті компанії, а також на стендах для відвідувачів.

4) у зв'язку із необхідністю забезпечення сталого регіонального розвитку, а також з метою забезпечення реалізації державної політики стосовно

контролю за економічною безпекою регіонів та забезпечення комунікації з громадськістю, пропонується розробити та подати рекомендації до Громадської ради при Державній податковій службі України, щодо доцільності удосконалення інституту пост-аудиту для контролю за суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності

Для ефективного функціонування інституту пост-аудиту потрібно:

- а) створити відповідний орган - Пост митного контролю на митниці;
- б) провести кваліфікований відбір кадрів;
- в) проводити систематичні тренінги з набуття необхідних навичок посадових осіб, на яких покладено обов'язок здійснювати пост-митний контроль;
- г) запровадити у практику митного контролю проведення перевірок не тільки в момент перетину митного контролю, але й протягом певного часу після митного оформлення;
- г) розробити єдиний нормативний документ, який би повністю регламентував процедуру проведення митного пост-аудиту посадовими особами, включаючи координацію, планування, порядок здійснення та оформлення результатів перевірок;
- д) на основі формату нормативно-методичних документів країни ЄС потрібно розробити відповідний «Посібник для здійснення митного пост аудиту в Україні» на основі переліку питань, контрольних списків та з урахуванням європейського досвіду і специфічних особливостей ведення бізнесу в Україні;
- е) розробити показники оцінювання якості й ефективності митного аудиту в Україні та відповідні методики їх аналізу [53].

Реформування митного пост-аудиту забезпечить:

- а) скорочення часу митного оформлення, що має наслідком заощадження коштів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та можливість точно узгоджувати строки доставки товарів з контрагентами;
- б) сприяння підвищення самоорганізації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, зокрема через небажання потрапити у групу ризику, що матиме

наслідком застосування фундаментального контролю при митному оформленні, а отже, знов збільшення часу і витрат;

в) збільшення «білого» імпорту, передусім через підвищення вірогідності викриття незаконних обладунків під час документальної перевірки та, як наслідок, застосування заходів адміністративної чи кримінальної відповідальності;

г) можливості відстежувати товари на всьому ланцюгу постачання від імпортера до кінцевого споживача, що дозволяє здійснювати дієвий контроль за базою оподаткування та дотриманням заходів нетарифного регулювання, а також ускладнює організацію незаконних схем переміщення;

г) зниження корупційних проявів через зменшення впливу людського фактору при переміщенні товарів, а також об'єктивного застосування системи управління ризиками;

д) можливість визначення відповідності суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності критеріям для отримання статусу уповноваженого економічного оператора [53].

5) з вересня 2016 р. почали працювати перші елементи «Єдиного вікна», за допомогою якого, бізнесу дозволяється подати документи один раз і в одному місці для отримання всіх необхідних дозволів від різних державних органів. За 3 роки використання даної програми в Україні до основних проблем, з якими зіткнулися суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, а також митні агенти ТОВ «М-Термінал» можна віднести:

а) вимоги суміжних служб, щодо обов'язкового проставляння штампів на паперових копіях документів;

б) складність з оплатою за проходження відповідних видів контролю;

в) затягування з проставлянням дозвільних відміток у «Єдиному вікні» з боку суміжних служб.

Враховуючи наявні проблеми, доцільно розробити та подати на розгляд до Громадської ради при Державній податковій службі України пропозиції, щодо удосконалення системи «Єдине вікно», а саме:

а) реформування системи нетарифного регулювання, звуження обсягу підконтрольних товарів та переліку необхідних документів;

б) внесення змін до галузевого законодавства з метою забезпечення роботи «Єдиного вікна». Зміни повинні стосуватися: можливості використання принципу при поданні попередньої митної декларації; відміни обов'язкового проставлення відміток на товарносупровідних документах про здійснення радіологічного контролю; зменшення кількості сканованих документів, що кожного разу подаються декларантами до суміжних служб задля проходження передбачених законодавством видів державного контролю;

в) перегляд бізнес процесів видачі дозвільних документів шляхом якнайширшого використання інформаційних технологій та автоматизації процесів;

г) запровадження вибіркового контролю товарів всіма суміжними службами за принципом аналізу ризиків.

б) в умовах світової телефонізації, доцільність розробки програмного забезпечення, здатного полегшити життя фізичним особам або суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності в сфері митно-брокерської діяльності та митного оформлення виростає в рази. Таким чином, наступною пропозицією є розробка мобільного додатку ТОВ «М-Термінал» спільно із митними органами Державної Фіскальної Служби у Кіровоградській області для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Який може стати пілотним проектом к подальшим запровадженням по всій території України.

Використання додатку надасть можливість:

а) замовити послуги митного брокера;

б) переглянути документи із зразками їх заповнення необхідних для здійснення митного оформлення;

в) перевірити стан митного оформлення;

г) попередньо визначити суму митних платежів на основі поданих документів;

г) ознайомитися із митними режимами та переліком документів для проходження митного контролю;

д) правильно визначити країну походження товару за допомогою відповідальної особи на основі поданих документів;

е) у разі закінчення дії договору про використання зони митного контролю, програма автоматично сповістить про необхідність його перезаключення, також аналогічне сповіщення відбудеться у разі закінчення договору доручення на декларування товарів й іншого майна, що переміщуються через митний кордон України;

є) правильно визначити код товару згідно Українського класифікатора товарів зовнішньоекономічної діяльності;

ж) ознайомитися із чинним законодавством в митній діяльності;

з) дізнатися контактну інформацію служб відповідальних за видачу дозвільних документів необхідних для митного оформлення в різних режимах. Також мобільний додаток повинен містити контактну інформацію служб відповідальних за контроль за діяльністю посадових осіб митних органів. Що надасть можливість притягнути до персональної відповідальності за неправомірні рішення, дії або бездіяльність посадових осіб митних органів усіх рівнів.

У разі успішної роботи додатку на території Кіровоградської області пропонуємо запровадити його використання по всій території України.

Часткове практичне застосування наведених вище рекомендацій допоможе полегшити процес митного оформлення для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. В результаті кількість вивезених та ввезених товарів на митну територію України повинно зрости, що призведе до збільшення надходжень до державного бюджету в результаті сплати митних платежів. Надасть додаткові гарантії та полегшить роботу підприємств митно-брокерської діяльності в процесі оформлення документів необхідних для переміщення товарів через митний кордон України, а також врегулює законодавчі прогалини в чинному митному законодавстві.

Висновки до розділу 3

Реформи в сфері митного законодавства перш за все пов'язані із підписанням Україною угоди про асоціацію з Європейським Союзом. В зазначеній угоді окремою главою передбачені зміни, які повинна провести Україна.

Першим вагомим кроком на шляху до вступу до ЄС, стало впровадження системи «Єдине вікно» та інституту Уповноваженого економічного оператора. До кінця 2019 р. урядом України планується проведення ще ряд змін, метою яких стане полегшення проходження митного оформлення суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, приведення вітчизняного законодавства до норм міжнародного права, та зменшення корупційних проявів в органах митної служби.

В процесі проведеного дослідження, можна констатувати, що поліпшення потребує і ТОВ «М-Термінал». В першу чергу це стосується режиму митного складу в процесі забезпечення економічної безпеки регіону. Рекомендації щодо функціонування та експлуатації були наведені в роботі.

Значна кількість рекомендацій, щодо забезпечення економічної безпеки регіону в митній діяльності ТОВ «М-Термінал» зумовлено недосконалістю чинного митного законодавства та відсутністю відповідної кваліфікації працівників контролюючих органів, дані проблеми стосується не тільки Кіровоградської області, а й України загалом. Вирішення зазначених проблем повинно стати одним із головних завдань органів виконавчої влади на найближчі роки. Успішне проведення реформ повинне сприяти зміцненню економічної безпеки регіону в аспекті митної діяльності.

Адже, проведення реформ в Україні – включають в себе не тільки зміни чинне митне законодавство або впровадження нових правил, але й перебудову мислення, зміну застарілих норм, які заважають розвитку.

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження визначено, що поняття митна діяльність ототожнюється із державною митною справою, визначення останнього наведено в Митному кодексі України поряд із принципами його здійснення. Обов'язок, щодо здійснення митної справи, покладено на органи доходів і зборів, які на території Кіровоградської області здійснюють органи Кіровоградської митниці ДФС, та два митні пости: «Кіровоград-Центральний» та «Олександрія». Роль митної діяльності визначено шляхом наведення та аналізу статистичних даних.

Наведено методи та форми митного контролю, їх особливості, порядок застосування та встановлено коло суб'єктів до яких вони можуть застосовуватися. З'ясовано, наявність фактору території, суб'єкта застосування форм і методів митного контролю та об'єктивних і суб'єктивних чинників, які зумовлюють застосування того чи іншого методу або форми.

Виявлено факт неповноти та не публікування статистичних показників діяльності митних служб, зокрема виявлено відсутність інформації щодо: а) стану боротьби зі схемним кредитом та ризиковими операціями; б) списання безнадійної заборгованості; в) кількості платників податків, що припинили свою діяльність та були зняті з податкового обліку; г) кількості відмов у реєстрації податкових накладних із зазначенням підстав; та іншої інформації, яка за чинним законодавством є загально доступною для ознайомлення. Наведено перелік сучасних проблем в процесі митної діяльності зон митного контролю в забезпеченні економічної безпеки регіону. Визначено шляхи їх подолання та позитивне від здійснення реформування для забезпечення економічної безпеки регіону в аспекті регулювання митної діяльності.

Встановлено, що ТОВ «М-Термінал», як один із суб'єктів господарювання, який здійснює митно-брокерську діяльність на території Кіровоградської області за результатами проведеного дослідження на основі

статистичних даних вносить вагомий внесок в економічну безпеку регіону шляхом допомоги суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності в оформленні митних декларацій. На 01.10.2019 р. частка оформлених митних декларацій ТОВ «М-Термінал» складає 18,9% в режимі експорт та 25,6% в режимі імпорт.

Окрім надання послуг, пов'язаних із оформленням митних декларацій, товариство, виступає як утримувач постійно діючої зони митного контролю.

Наведено та деталізовано вимоги та порядок відкриття постійної зони митного контролю. Зазначено, що загальнообов'язковою підставою створення зон митного контролю, є: «постійне або тимчасове перебування на певній території товарів та транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України в режимі «Експорт» чи «Імпорт».

В свою чергу порядок складається із 6 етапів, а саме:

- а) подання заяви на відкриття;
- б) розгляд заяви органами доходів і зборів;
- в) розроблення та готування технічно-економічне обґрунтування, доцільності відкриття постійно діючої зони митного контролю;
- г) створення спеціальної комісії з прийняття об'єкту та перевірки відповідності наданим документам;
- г) винесення та підписання рішення про створення;
- д) розробка та підписання документу, щодо порядку взаємодії з власником території.

Проаналізовано заходи адміністративного примусу, які можуть бути застосовані для забезпечення режиму зони митного контролю та, які поділяються на заходи адміністративного припинення, попередження та відповідальності. Встановлено, що кількість видів і підвидів, які можуть бути застосовані митними органами України є вичерпним, а порядок, причини, умови їх застосування чітко регламентовані законодавчими актами в сфері митного законодавства України.

Визначено основні методичні аспекти оцінки стану економічної безпеки регіону враховуючи іноземний досвід. В підписаній Україною асоціації з

Європейським Союзом, - однією із головних умов вступу до ЄС є приведення чинного митного законодавства до стандартів і норм міжнародного права.

На початок 2019 р. уряд визначив такі напрямки реформування: введення інституту уповноваженого економічного оператора – виконано; впровадження посту-митного контролю і митного аудиту – виконання планується до кінця 2019 р; оновлення системи контролю визначення митної вартості – виконання заплановано на II півріччя 2019 р; мінімізація впливу людського фактору на рішення – поступове виконання заплановано на I півріччя 2020 р; перегляд підходів до підбору кадрів – реформа здійснюється постійно; створення уніфікованої системи оцінки задоволення бізнесом роботою митних органів – здійснюється з початку року, запровадження цифрового формату – заплановано на кінець 2019 р.

Проаналізовано порядок розміщення товарів в режим митного складу. Встановлено позитивний ефект від такого розміщення, а саме суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності дається можливість відтермінувати сплату податків, зборів та інших обов'язкових митних платежів. Однак, зобов'язує підписати договір із утримувачем такого складу та сплатити певні платежі за розміщення та збереження товару. А підприємству утримувачу впровадження такого режиму дає можливість залучити додаткові надходження в дохід компанії, однак зобов'язує забезпечити схоронність переданого йому товару. Також надано рекомендації, щодо функціонування та експлуатації митного складу ТОВ «М-Термінал».

В процесі написання роботи було наведено рекомендації, які нададуть можливість підвищити рівень економічної безпеки регіону в аспекті регулювання митної діяльності. В результаті показники Імпорту та Експорту повинні зрости, як і надходження до державного бюджету в результаті сплати митних платежів. Для підприємств митно-брокерської діяльності рекомендації нададуть додаткові гарантії та полегшать роботу в оформленні митних декларацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України: Підручник / За ред. Ю. П. Битяка. – Харків .: Право, 2000. – 520 с.
2. Аніщенко І. В. Оцінка ефективності реалізації та фінансове забезпечення програм розвитку малого бізнесу в регіоні / І. В. Аніщенко, Ю. Б. Пінчук // Економіка та держава, 2005. - № 10. – С. 29-33.
3. Андрійко О. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади / О. Андрійко. – К . : Наукова думка, 2004. – 392 с.
4. Білуха М. Т. Митний контроль: організація і методологія / М. Т. Білуха, Т. В. Микитенко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право) – 2014. – № 1(64). – С. 181–187.
5. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. – Львів : Арал, 2008. – 384 с.
6. Ведерніков Ю. А. Адміністративне право України : навч. посіб. / Ю. А. Ведерніков, В. К. Шкарупа. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 336 с.
7. Вишинська Т. П. Протидія «сірим» схемам в здійсненні зовнішньоторговельних операцій як фактор поповнення Державного бюджету України / Т. П. Вишинська // Економіка і регіон. – 2012. – № 3 (34). – С. 80–84.
8. Вітер Д. В. Митна політика і стратегія митної безпеки ЄС у контексті спільної Європейської політики безпеки / Д. В. Вітер // Митна безпека. — 2011. — №1 — 2. — С.164-169.
9. Владимиров К. Н. Митне регулювання : навч. посіб. – 2-ге вид. – Херсон : Олді-плюс / К. Н. Владимиров, В. Ю. Бардачова. – 2002. – 336 с. (2.2)
10. 1. Гавловська Н. І. Вплив митних органів на економічну безпеку держави / Н. І. Гавловська, О. В. Осадчук. Є. М. Рудніченко // Митна безпека. — 2011. — № 1 — 2. — С.52-56.
11. Гаращук В. Контроль та нагляд у державному управлінні / В. Гаращук. – Харків : Фоліо, 2012. – 176 с.

12. Геєць В. М Концепція економічної безпеки України / Ін-т економічного прогнозування. – К .: Логос, 1999. – 56 с.
13. Говор Д. І. Стан і перспективи міжнародного співробітництва митних органів України // Митна справа. – 2010. - № 4. – С. 49-54.
14. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства, сутність та місце в системі економічної безпеки / К. Горячева // Економіст. – 2003. № 8. – С. 65-67.
15. Гребельник О. П. Основи митної справи : навч. посіб. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – 600 с.
16. Губа М. О. Місце і роль митного оподаткування в системі економічної безпеки держави / М. О. Губа // Економіка, фінанси, право. — 2012. — №11. — С. 23-26.
17. Губський Б. В. Економічна безпека: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення. – Київ., 2001. – 122 с.
18. Деркач Л. Українська митниця: вчора, сьогодні, завтра. – Київ: Державна митна служба України. – 2008. – 542 с.
19. Дехтяр Н А., Дейнека О. В. Фінансово-економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення / у кн.: Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство : колективна монографія: у 2 т. / за заг. ред. К. С. Шапошникова та ін. - Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. с. 679.
20. Драпайло В. В. Поняття та види зберігання товарів під митним контролем (правовий аспект) / В. В. Драпайло // Митна справа. – 2015. - № 5(2). – С. 185-190.
21. Драпайло В. В. Правова природа порядку тимчасового зберігання товарів під митним контролем у системі митного права / В. В. Драпайло // Право та державне управління. – 2016. - №3. – С. 44-49.
22. Економічна безпека держави: Збірник нормативно-правових актів України / Уклад.: Т. Ковальчук, З. Варналій, В. Фещенко, О. Сидорчук. – К.: Міжвідомча комісія з питань фінансової безпеки при Раді національної безпеки і оборони, 2001. – 106 с.

23. Економічна безпека України: внутрішні та зовнішні чинники: навч. посіб. / [С. Д. Гелей, М. Д. Лесечко, Я. Й. Малик та ін.]. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 256 с.
24. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 309 с.
25. Ішук І. О. Митні ініціативи в глобальному просторі: моногр. / І. Ішук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. – 304 с.
26. Каромбович І. М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України: моногр. / І. Карамбович. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2009. – 281 с.
27. Коваль Н. О. Направлення запитів органам доходів і зборів для встановлення автентичності документів як форма митного контролю Вісник АМСУ. Серія: “Право”, № 2 (15), 2015. – 249 с.
28. Ковальчук Т. Т. Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика : збірник / Т. Т. Ковальчук. – К. : Знання, 2004. – 638 с.
29. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. - К. : Лібра, 2003. - 280 с.
30. Коломоець Т. О. Державно-правовий примус у митній справі: орієнтири сучасного дослідження / Т. О. Коломоець // Митна справа. - 2011. - №1. С. 28 - 33.
31. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адмін.-деліктне право) : навч. посіб. / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 255 с.
32. Коляда С. П. Економічна складова діяльності митних органів у системі забезпечення державних пріоритетів України: моногр. / С. П. Коляда. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2007. – 238 с.
33. Коросташова І. М. Контрольна діяльність як основна складова компетенції митних органів / І. М. Коросташова // Митна справа.– 2010. – №1.– С.43-47.

34. Коросташова І. М. Митний контроль в системі державного контролю як одна із складових митної справи в Україні // Мит. справа. – 2000. – №4. – С.3-6.
35. Косевцов В. Національна безпека України: теорія, реальність, прогноз. – К.: Центр міжнар. безпеки та стратег. студій, 2000.
36. Кракос Ю. Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю. Б. Кракос, Р. О. Разгон // Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ». – Сер.: Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики, 2008. – № 1 (1) – 96 с.
37. Краснікова Н. О. Оцінка впливу захищеності національного виробника на рівень економічної безпеки держави.
38. Кремень В. Г. Політична безпека України: концептуальні засади та система забезпечення / В. Г. Кремень, І. Ф. Бінько, С. І. Головащенко. – К.: МАУП, 1998. – 92 с.
39. Мазур А. В. Особистий огляд як виключна форма митного контролю // Мит. справа. – 2002. – № 2. – 26-32 с.
40. Митна енциклопедія: У двох томах. Т.2/: Редкол.: І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. – 536 с. – (Митна справа в Україні. Т. 23).
41. Моделювання економічної безпеки : держава, регіон, підприємство / [В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін.] ; за ред. В. М. Гейця. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
42. Мостовий А. С. Зміни в митному праві Європейського Союзу / А.С. Мостовий // Митна справа. – 2006. – № 5 (47). – С. 33-38.
43. Мунтіян В. Економічна безпека України. – К., 1999. – 462 с.
44. Національна безпека України: історія і сучасність : монографія / [Н. Маслова-Лисичкина, О. С. Бодрук, В. Врадій та ін.] . – К. : ІСЕМВ НАН України, 1993.

45. Новікова К. І. Глобалізаційні виклики митній безпеці держави / К. І. Новікова // Вісник Запорізького національного університету. — 2012. — №4(16). — С. 174-180.
46. О. М. Вакульчик, Т. С. Єдинак, О. О. Книшек Використання досвіду ЄС у побудові системи законодавчого та методичного забезпечення митного постаудиту в Україні/ Вісник Академії митної служби України. Серія: “Економіка”, № 2 (50), 2013 р.
47. Олексієнко Р. Ю. Напрями захисту митними органами економічних інтересів держави у зовнішньоекономічній сфері / Р. Ю. Олексієнко // Митна політика та актуальні проблеми економічної та митної безпеки України на сучасному етапі : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 23 листоп. 2007 р.). – Дніпропетровськ : Акад. мит. служби України, 2008. – С. 102–106.
48. Пашко П. В. Митна безпека: монографія / П. В. Пашко. — Одеса: АТ «Пласке», 2009. — 628 с.
49. Пашко П. В. Умови та чинники забезпечення митної безпеки / П. В. Пашко // Митна справа. —2010. —№1(67). —С.5-16.
50. Пісьмаченко Л. М. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю в Україні: регулювання та контроль : монографія / Л. М. Пісьмаченко – Донецьк : ЮгоВосток, Лтд, 2008. – 366 с.
51. Полтораков О. Стратегічна культура у функціонуванні систем національної та регіональної безпеки // Стратегічна панорама. – 2008. – № 2.
52. Предборський В. А. Економічна безпека держави: Монографія. – К.: Кондор, 2005. – 391 с.
53. Прокопенко В. В. Методи митного контролю // Мит. справа. – 2000. – №6. – С.15-19.
54. Прокопенко В. В. Процесуальні дії у справах про порушення митних правил: Монографія / В. В. Прокопенко, Р. І. Калакайло. – Чернівці : Технодрук, 2015. – 176 с.

55. Разумей М. Зовнішньоторговельна безпека держави: управлінський аспект / Максим Разумей // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. праць. – 2010. – № 2(5). – С. 18–26. 9.
56. Теорія держави і права : підруч. : за ред. В. К. Бабаєва. – М. : МАУП, 2003. – 592 с.
57. Цветков В. Державний контроль: нові погляди на його сутність і призначення / В. Цветков // Управління розвитком. - 2014. - № 2(78). – 257 с.
58. Шмельова Г. Ю. Юридичний механізм забезпечення прав людини (загальнотеоретична характеристика) // Право України. – 1994. – № 10. – С. 49.
59. Щодо використання інформації про результати митного контролю товарів іншим митним органом : Лист № 11/1-10.10/11664-ЕП від 08.10.10 р.
60. Юридична енциклопедія: В 6-ти т. – Т.3 / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2001. – 792 с.
61. Andruseac G. Economie security - new approaches in the context of globalization // CES Working Papers. 2015. Vol. 7(2), issue 2. P 232- 240. URL: http://ceswp.uaic.ro/articles/CESWP2015_VII2_AND.pdf.
62. Diccionario Nacional o Gran Diccionario Clasiko de la Lengua Espanola. Madrid, 1975. – P.1553.
63. Загальна теорія права і держави // Под ред. Лазарева – М., 1997. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.vuzlib.su/book>.
64. Збірка рішень про створення зон митного контролю Південної митниці. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cargo-ua.com>.
65. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI //Відомості Верховної Ради України. -2012. -№ 44-45. -№ 46-47, № 48. -Ст. 552. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
66. Наказ Міністерства Фінансів України «Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу № 835 від 16.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z>

67. Наказ Міністерства Фінансів України «Про затвердження Порядку роботи складу митниці ДФС» № 627 від 30.05.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1097-12>

68. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення органами доходів і зборів України» № 467-2012-п від 21.06.2108 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/467-2012-%D0%BF>

69. Про затвердження «Порядку створення зон митного контролю», Наказ Міністерство Фінансів України № 583 від 22.05.2012 [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12>.

70. Про проект Концепції реформування діяльності митної служби України “Обличчям до людей”: Рішення Колегії ДМСУ від 29.10.2010. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [www. customs. gov. ua](http://www.customs.gov.ua).

71. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу. Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/984_009-13